

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

Водограй таланту Володимира Івасюка

Інформаційний бібліографічний список
для організаторів дитячого читання
до 70-річчя від дня народження українського композитора
Володимира Михайловича Івасюка

Київ – 2019

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

Водограй таланту Володимира Івасюка

Інформаційний бібліографічний список
для організаторів дитячого читання
до 70-річчя від дня народження українського композитора
Володимира Михайловича Івасюка

Київ – 2019

УДК 016:7

В 62

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.

Укладач Л.В. Бацай.

Літературний редактор В.В. Зеленська.

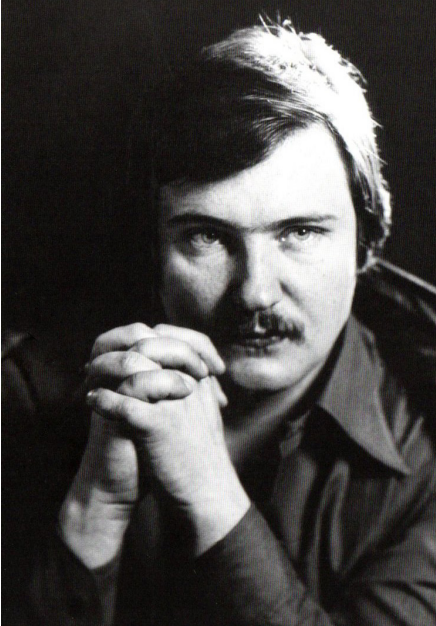
Водограй таланту Володимира Івасюка : інформ. бібліогр. список для організаторів дит. читання до 70-річчя від дня народж. укр. композитора В. М. Івасюка / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Л. В. Бацай. – Київ, 2018. – 64 с.

Видання включає біографічну довідку, список літератури та ресурсів мережі Інтернет про життєвий і творчий шлях видатного українського композитора, матеріали до уроків, крилаті вислови митця, спогади батька і друзів, цікаві факти з життя, цитати видатних людей, кросворд та поетичні твори, присвячені Володимирі Івасюку.

© Національна бібліотека України для дітей, 2019

|||||

МУЗИКА – ШЛЯХЕТНА ПРИСТРАСТЬ ЖИТТЯ ВОЛОДИМИРА ІВАСЮКА

*«Візьми з собою мою пісню -
Я в неї щастя наспівав».*

В. Івасюк

Такі, як Володимир Івасюк, народжуються раз на століття. Спалахують яскравою зорею, вриваються кометою в музичну галактику. Створюють своє сузір'я та відходять від нас ще зовсім молодими. Зазвичай, із волі «режисерів» людських доль. Він був людиною, яка мала щиру і світлу душу, яка дбала про честь рідного народу і сама була його честю.

Майбутній композитор – синьоока радість батьків – народився в містечку Кіцмань на Буковині 4 березня 1949 року. Хлопчик мав не сині й не блакитні, а вдумливі, відкриті, незвичайні небесні очі. Родина мешкала на обійсті, де колись жив і творив український композитор, поет і драматург Сидір Воробкевич. Внутрішня культура була прищеплена Володі в сім'ї ще з дитинства, а батьки відіграли вирішальну роль у формуванні та становленні музичного хисту хлопчика. Їхні духовні світи були нероздільними: адже відомо, що сам по собі Божий дар не приносить таких щедрих плодів, якими рясніла творча натура буковинського «орфея».

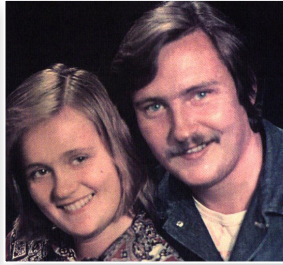
Володимир з батьком, 1972 р.

Володині батьки – Софія Іванівна та Михайло Григорович, – здобувши університетську освіту, були викладачами ВНЗ, а батько – ще й відомим письменником. Володя був первістком у родині, мав двох менших сестер – Галину та Оксану, які були з ним нерозлийвода. Між братом і сестрами був той рідкісний родинний зв'язок, який трапляється дуже рідко. У шкільні й юнацькі роки вони разом відпочивали, вчилися, подорожували. Від мами Володя успадкував ніжність, чистоту серця. Тому його пісні чисті почуттями. Від тата – могутній інтелект і волю до життя, послідовність, ретельність, можливість самостійно робити вибір.

Багато часу в дитинстві Володя проводив із нянею – Магдалиною Колотилук – вона прийшла в родину, коли хлопчикові було всього два місяці, й залишилася з дітьми Івасюків на 45 років аж до самої смерті у 1993 році. Діти називали її другою мамою. Володя, якого вона дуже любила, розповідала й складала для нього казки, називав її Мілею. Значний вплив на формування особистості композитора мали й дві бабусі. Одна знала й розповідала казки, легенди та співанки про опришків Карпат, друга – про славних козаків запорозьких. Одна (татова мама) говорила мелодійним діалектом буковинським, навіть гуцульським, а друга (мамина мама) – співучою та дзвінкою мовою козацькою. Ці дві бабусі, мов гілки одного дерева українського, що дало такий гарний плід із Божою іскрою в душі і срібними струнами в серці. У п'ять років хлопчик навчив-

Із сестрою Галею, 1972 р.

Володя із сестрою Оксаною. Львів, 1976 р.

Сестри Галя і Оксана

ся читати й став незалежним від батьків і дядька Дмитра – головних оповідачів українських народних казок, які він дуже любив. Дуже рано Володя навчився плавати і полюбив риболовлю. Трикілометровий Суховертівський став у Кіцмані він перепливав уже в четвертому класі.

Володя сповідував культ своєї родини. Ідеалом для нього була сім'я його батьків, яких він дуже любив і поважав. Він пишався своїм чесним родом, близькими людьми – батьком, дядьками Дмитром та Іваном – канадським учителем української мови, захоплено розповідав про сестер, особливо про наймолодшу Оксану. Домашня педагогіка Івасюків була люблячою, проте вимогливою. У щасливому дитинстві та ранній юності Володю любило все живе: і бджоли, і метелики, і ластівки, які могли шугати жваво над робочим столом і мало не торкатися обличчя, любили і сади... Володимир мав світлоносну вдачу. Сонячність його натури підкреслювали всі, хто спілкувався з ним.

Володя з молодших класів дуже багато читав. Батькам вдалося прищепити йому цю прекрасну звичку невеликою хитрістю: час від часу тато залишав, ніби ненароком, на столі книгу відкритою на сторінці з найцікавішою пригодою. Володя зазирає й захопитья. А невдовзі вже й сам просив, щоб йому дали почитати щось незвичайне. Згодом він перечитає всю татову величезну бібліотеку. У п'ятирічному віці (1955 р.) хлопчика віддали до музичної школи. Володя навчався однаково успішно в загальноосвітній і музичній школах, усі класи закінчував із похвальними грамотами. Директор школи неодноразово висловлював подяки Михайлові Григоровичу за належне виховання сина. У шкільні роки Володя обходив із татом усі навколишні села, записуючи старовинні буковинські народні пісні. Також відвідував гурток юних художників, малював захоплено і з великою радістю. Семикласником він представив на виставку шість майстерно виконаних акварельних робіт за творами Тараса Шевченка. Вражають також зроблені ним три портрети батька,

сестри Оксани. Він був надзвичайно здібним – кращим учнем і найбільшою надією педагога по класу скрипки Юрія Візнюка. *«Володя був винятково обдарованою дитиною, – згадував про учня педагог. – Рідкісна пам'ять, тонкий слух і природна музичність сприяли тому, що кожний урок перетворювався на цікавий, по-справжньому творчий пошук. Це не був учень у простому розумінні слова – це була індивідуальність. Ми працювали натхненно й самовіддано. Скрипка у руках Володі набувала теплою, соковитого й надзвичайно м'якого тембру. Згодом потяг до творчості почав переростати в потребу й невдовзі став невід'ємною частиною його життя».* Разом із Володею, тільки по класу віолончелі, в музичній школі навчалася сестра Галина. Звучання віолончелі дуже подобалося хлопцеві, і коли сестра відпочивала, Володя брав віолончель і грав на ній щойно почуті у виконанні сестри етюди й пісні. З часом досяг у грі на віолончелі неабиякої вправності. Це приносило йому величезну радість. Кіцманську музичну школу Володя закінчив із відзнакою. У подальшому, до речі, він грав на багатьох музичних інструментах, але професійно – на скрипці.

У школі Володі легко давались і математика, і фізика, й гуманітарні дисципліни. Захоплювався українською та російською літературами, які вважав джерелом краси й естетичної радості. Писав вірші й залюбки читав кращі здобутки світової класики – В. Шекспіра, О. Бальзака, Дж. Лондона, А. Доде, Р. Бернса, П. Верлена та ін. У родині Івасюків завжди панував культ учителів. Діти ніколи не чули ремствувань батьків. Якщо інколи у Володі, Галі чи Оксани були низькі оцінки, то причину того батьки ніколи не приписували вчителям, а вважали це своєю погрішністю. То була здорова батьківська позиція.

Володя непогано знав французьку мову, наспівував на ній, часто спілкувався з батьком французькою. Любив співака Джо Дассена, Жерара Філіпа. В атестаті Володимира було лише дві четвірки – з поведінки та історії й суспільствознавства. Маючи особливі здібності організатора, дивуючи всіх нестримною течією натхнення, Івасюк у 1964 році, тобто у 15 років, створив юнацький вокально-інструментальний ансамбль «Буковинка», який згодом назвуть радянським «Beatles». Тоді ж з'явилися і перші пісні «Колискова» на батькові слова та «Мандрівний музика». Колектив був настільки популярним, що невдовзі став переможцем обласного та кількох самодіяльних конкурсів у столиці. В Києві Івасюка помічають, запрошують на обласне телебачення, нагороджують подорожжю по Дніпру.

1966 року родина Івасюків переїхала до Чернівців – батька запросили викладати у Чернівецькому університеті. Цей період видався складним

для юнака: його звинуватили як співучасника політичного інциденту і виключили з медінституту одразу ж після вступу. Інцидент полягав у тому, що Івасюк (учень випускного класу) з друзями, гуляючи сквером, вирішили приміряти кашкета Леніну і ненароком скинули бюст із постаменту. По суті, це був перший в Україні «демонтаж» пам'ятника Леніну. Це розцінили як злочин, Володю виключили з комсомолу і мало не заборонили складати випускні екзамени в школі. Довелося шукати роботу. Володя йде працювати на завод «Легмаш» у ковальський цех. Там йому доручають керівництво заводським хором колективом. Люди, вдвічі й утричі старші за Володю, з великою повагою ставилися до свого диригента, слухали його безвідмовно й особливо тішилися тим, що він ще й композитор: у репертуарі хору були «Капельюх», «Батьківщино моя» та інші пісні Івасюка. Заводський хор став при Івасюку одним із кращих на Буковині. Молодий композитор надсилає свої твори «Відлітають журавлі» та «Колискову для Оксаночки» на обласний конкурс і здобуває першу премію.

Згодом, склавши знову всі вступні іспити, Івасюк вдруге стає студентом Чернівецького медичного інституту, старостою групи, учасником вузівського оркестру народних інструментів ансамблю пісні й танцю «Трембіта», виступає у складі вокально-інструментального ансамблю «Карпати», створеного при палаці культури текстильного об'єднання «Восход». Невдовзі Володимир пропонує своїм друзям пісню, народжену в Карпатах, – «Я піду в далекі гори». Вона звучить у телевізійній передачі «Камертон доброго настрою». Пісню одразу бере до свого репертуару вже відома тоді співачка Лідія Відаш. Телеглядачі й радіослухачі пишуть дев'ятнадцятирічному Івасюку листи, просять ноти і текст, адже молоді в цьому творі імпонує щирість висловлених почуттів і сучасні ритми, нерозривний зв'язок із природою й фольклорними музичними традиціями, танцювальний характер мелодії та досить високий професіоналізм молодого композитора. Молодь прагнула новизни, яка і прийшла у світ із піснями Володимира Івасюка. Модерними, з глибоким національним корінням. Талант, помножений наполегливою працею, породив геніальність. Тому й з'явилися найкращі пісні.

У серпні 1970 року Володимир Івасюк познайомився з наймолодшим на той час учасником ансамблю «Смерічка» Назарієм Яремчуком, відразу відчувши багатющий голосовий потенціал і неабиякий талант юнака. І не помилився. У 1972 році Івасюк написав для Назарія пісню «Дві скрипки» – музичний твір невимовної туги й світлої печалі, що аж брав за серце. Ця пісня стала окрасою Яремчукового репертуару.

13 вересня 1970 року в тому ж «Камертоні доброго настрою» вперше звучить «Червона рута». Образ червоної рути Івасюк знайшов у «Коломий-

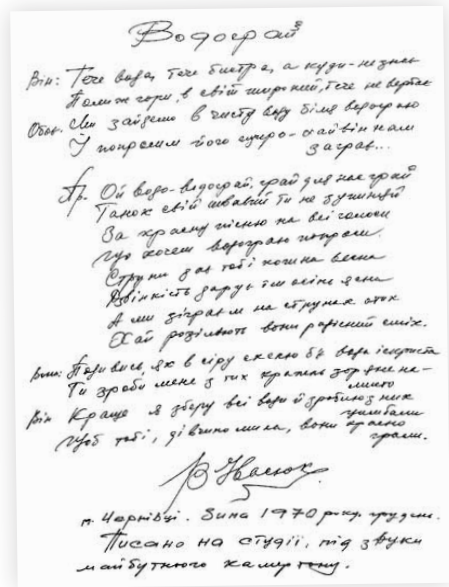

Володимир Івасюк з друзями – Марійкою Соколовською, якій присвячено пісню «Червона рута», та Володимиром Новицьким

ках» Володимира Гнатюка. Цю пісню вперше виконали ансамбль «Карпати», Володя Івасюк і викладач педагогічного училища Олена Кузнецова. Нечуваний успіх випав на її долю. Глядачі Центрального телебачення своїм голосуванням визнають її однією з двадцяти найкращих пісень 1971 року. «Червона рута» і «Водограй» тоді буквально заповнили все довкола, звучали щодня по радіо й телебаченню, із естрадних майданчиків, відчинених вікон будинків і просто на вулиці, їх наспівували й продавці морозива, й водії таксі, і вчителі, і носильники на вокзалі... Івасюкова пісня злетіла несподівано в небо, розірвавши всі ідеологічні рамки дозволеного провінціалізму. І світ почув, і заспівав її не чутою й не званою досі мовою – українською, і пісня ця вже була не Володина, а українська. «Руту» співали скрізь, забуваючи, або й не знаючи, що вона має конкретного автора. Вона перелетіла кордони, океани і звучала всюди, де билися українські серця... Вона увійшла в побут – як народна. Вона стала чи не найпопулярнішою піснею свого часу. Прикметно, що навіть японці співали безсмертну «Червону руту» українською мовою. Фільм «Червона рута» переможно пройшов на всіх екранах тодішнього Союзу, започаткувавши співпрацю Івасюка із Народною артисткою України Софією Ротару. Так Івасюк зробив те, за що клали голови його ровесники, – заявив про Україну всьому світові. Це його найбільша заслуга. Проте тоді таке нікому не прощалося.

Молодий композитор був досить прискіпливим у доборі близьких друзів. Із ним ніколи не було нудно, не треба було вишукувати штучні теми для розмови – завжди цікаво і з гумором. Але він одразу вже під час знайомства міг розпізнати людину. Не подобалася йому – не обтяжував себе зайвим знайомством і близькістю.

1972 року Володимир запропонували вступити на композиторське відділення консерваторії ім. Миколи Лисенка у Львові. Він приймає пропозицію і переїздить до Львова. Роки, прожиті у Львові, були одночасно величними і драматично-трагічними. Володимир Івасюк ніколи не відмовлявся від громадських доручень. У Львові організував клуб творчої

Рукопис пісні «Водограй»

молоді – перший у нашій країні. У клубі віддав пропаганду пісні, музики серед молоді. Він із захопленням ставився до організації концертів, прибуток від яких ішов у Фонд миру. Проте за життя він не став членом Спілки композиторів, бо ще не закінчив на час смерті композиторський факультет Львівської державної консерваторії ім. М.В. Лисенка.

Воледа з глибокою пошаною ставився до музичної культури інших народів. Він приятелював із московським поетом Андрієм Дементьєвим, на слова якого написав кілька яскравих творів. Андрій Дементьєв вважав за честь, що його платівку прикрашала пісня, написана Івасюком.

В Івасюка був священний пієтет перед життям, яке він любив, як дитина, і хотів, щоб воно ніколи не закінчувалося. Молодий витязь української музики також був тонким знавцем, поціновувачем малярства і скульптури, виявляв широку ерудицію й добрий безпомилковий смак. Він скептично дивився на підробки під моду. Мода, вважав він, річ потрібна, але вона не повинна зрікатися таланту. Композитор категорично відкидав будь-яке псевдоноваторство, формалістські вибрики. Докладно знав світові музичні віяння, прекрасно розумівся на них. Цікавився не лише ліричною піснею, а й розвитком європейської музики взагалі. Самобутність, неповторність його таланту, творчого почерку, стилю залишаться назавжди в нашій культурі. Таких композиторів у нас було дуже мало.

Володимир Івасюк був позбавлений пихи, зарозумілості, заздрощів. І в голосі, і в бентежному синьоокому погляді, не було ні крапельочки самовдоволення, самозакоханості. Егоцентризм був чужим його відвертій товариській вдачі. Він жодного разу не висловився неприхильно про своїх побратимів по мистецтву. Він був надзвичайно скромний і тактовний із людьми, добрий і щедрий. Поважав людську порядність, чесність, добросовісність. Володимир Івасюк і просто Володя – це дві грані, які об'єднував у собі композитор. З одного боку – величезний талант, який уже стільки років звучить на естраді, а з іншого – це скромний товариш, що живе улюбленою працею і не схильний до захоплення славою. Він був світлим і в нього не було поганих рис, принаймні, оточення їх не бачило. Зачаровував усіх вихованістю й комунікабельністю. Завжди уважний, веселий, надійний, чесний. Жіноцтво йому симпатизувало, він був душею товариства. Він мав талант цементувати навколо себе одноподумців. Рідко буває в житті, щоб так поєднувалися краса зовнішня й душевна. В його грудях жила тільки пісня. Він вважав, що співати пісню, просто співаючи ноти, замало. Треба співати серцем, розумом і, безперечно, своєю позицією – в житті, у творчості.

Він не писав модних і дешевих шлягерів, а продовжував пісенні традиції великих попередників – насамперед Миколи Лисенка та Кирила Стеценка. Він щиро поважав відомих і шанованих композиторів-піснярів, вивчав їхній досвід, зокрема галицьку естраду 30-х років, але найближчим був йому ритміко-мелодійний експеримент Мирослава Скорика. Легковажності у творчості він не прощав нікому, а передусім – собі. Вабила його і складна інструментальна музика, він був буквально одержимий бажанням створити український мюзикл. Взагалі – кликала сцена.

1975 рік був тріумфальним для Івасюка – автора музики до вистави «Прапорonoсці», поставленої у Львівському театрі імені Марії Заньковецької. Ця вистава на всесоюзному конкурсі, що проводився серед театральних колективів до 30-річчя перемоги у Німецько-радянській війні, була визнана кращою. А сам Олесь Гончар так висловився на прем'єрі: *«Музика Івасюка врятувала виставу»*. Згодом, через чотири з половиною роки, після смерті композитора Станіслава Людкевича, Гончар запише у своєму «Щоденнику»: *«Не стало двох композиторів – найстаршого Людкевича й наймолодшого Івасюка. Велика Україна, а замінити їх немає ким»*.

Ще одна важлива подія 1975 року – це зйомки фільму «Пісня завжди з нами». У ньому Софія Ротару виконувала шість пісень Івасюка.

У липні 1976 року В. Івасюка відрахували з консерваторії через пропуски занять, адже він багато часу проводив у столиці на студіях звукозапису та зйомках фільму. У 1977 році ціною великих зусиль він

поновився у консерваторії. Заради цього В. Івасюку довелося лягти до психіатричної лікарні з діагнозом «депресія», що гарантувало йому потрібну довідку. (Цей момент згодом дуже негативно вплине на хід розслідування смерті В. Івасюка. Саме він стане головним козирем, коли причиною смерті митця тодішня влада назве самогубство).

Популярність композитора дратувала багатьох. Йому заздрили й ненавиділи його талант малограмотні чиновники й нездари. А він ще й у 1978 році у Москві з пісню «Балада про Віктора Хара» на вірші Богдана Стельмаха стає переможцем Всесоюзного конкурсу молодих композиторів – студентів консерваторій. А його «Сюїта для камерного оркестру» здобула на цьому ж конкурсі другу премію в номінації на кращий камерний твір. Він багато пише, від нього постійно вимагають нових пісень улюблені виконавці та шанувальники. Паралельно змушений наздоганяти навчання в консерваторії. Йому нарешті пощастило з педагогом – ним став композитор, людина великої душі Лешек Мазепа, який у всьому підтримував свого неординарного учня. Володимир прагне достроково закінчити консерваторію, складає екзамени за третій і четвертий курси разом.

Але вже було пізно – надто темні хмари зібралися над його світлою й талановитою головою. Йому починають дзвонити додому якісь невідомі люди. Серед білого дня раптом нападають на нього в місті, і лише випадкові перехожі рятують Івасюка від бандитів. Як член журі навесні 1979 року він бере участь у роботі Всеукраїнського конкурсу естради в Хмельницькому, по завершенні якого повертається з товаришем додому у Львів. Телефонним дзвінком «потрібні» люди викликали його до консерваторії. Там його й бачили востаннє...

Ніхто не знав, де подівся композитор. Він зник 24 квітня, а поховали його на Личаківському цвинтарі 22 травня 1979 року. Доля не вберегла Володимира Івасюка від недоброго ока, від заздрощів і зла. 30-літнім забрала його в синє небо – на плай довічної слави. Україна втратила свого соловейка. Українське небо почорніло, немов замовкли сині Карпати. Сутінки вкрили гірські стежини. Зів'яла на високій полонині червона рута. Заплакала гірко мати Івасюка, заплакали його друзі, заплакала вся Україна. Замовкла струна – співоча, золота струна України. Смерть встелила йому дорогу пелюстками весняних квітів. Траурна процесія, яка перетворилася на масову акцію протесту проти радянської влади, розтягнулася на кілька кілометрів, тисячі людей проводжали Володимира у засвіти. Такого велелюдного похорону Львів не бачив ніколи, хоча влада усіяко застерігала людей від участі в сумній події. Ростислав Братунь, друг Володимира, на момент смерті Івасюка займав посаду голови

Львівської обласної організації Спілки письменників і головного редактора журналу «Жовтень». Це не завадило поетові виголосити промову над могилою товариша, хоча Ростислав Андрійович прекрасно розумів, що довго чекати на розплату не доведеться. Незабаром Братунь втратив посаду і залишався безробітним до кінця життя, цілих 17 років. Петро і Василь Січки (батько і син) прочитали на могилі присвячені Івасюку вірші, що незабаром обернулося для них тюремним вироком. Сотні студентів, які наважилися прийти попрощатися з В. Івасюком, були відраховані з навчальних закладів. Представники КДБ, присутні на похороні, забороняли будь-кому вести фото- та відеозйомку. На траурному вінку тріо Мареничів написали:

«Спасибі, друже, за любов жагучу,
До рідної Української землі,
Повік твою «Червону руту»
Співати будуть слов'ї».

Найчорніші чутки щодо самогубства композитора поширювалися кимось, мабуть, навмисне. Він любив Україну і правду... і хотів їх поєднати. Але це викликало роздратування влади і її протидію. Людська поголоска уперто твердила про причетність до загибелі композитора КДБ. За два місяці до смерті Володимира викликали в КДБ для бесіди із приводу гонорарів, які він повинен був отримати за вихід своїх платівок у Канаді. Його переконували передати ці гроші у Фонд миру в обмін на дозвіл виїхати до Америки. Але Володимира закордон не цікавив, і він не погодився, адже мав принципову національну позицію, завзято відмовлявся писати музику до російських текстів, стверджуючи, що він – український композитор. Яскравий український промінчик спалахнув саме в похмуру добу тотальної русифікації – то як же інакше могла антиукраїнська влада поставитися до нестримного таланту й слави молодого композитора, як не з ненавистю, як могла пробачити Володимирі всенародну любов?

Могильний пам'ятник композитору не можна було встановити, бо проти цього заперечувала партія. Той пам'ятник (замріяний, натхненний юнак біля рояля) 10 років простояв у львівській майстерні автора-скульптора Миколи Посікіри, і заборона на його встановлення була знята лише 1990 року. Лише 1989 року з нагоди проведення першого фестивалю «Червона рута» на будинку, де мешкали Івасюки, у Чернівцях була відкрита меморіальна дошка композиторові. У Львові це було зроблено пізніше.

Відома сучасна письменниця Марія Матіос пригадує, як у 1991 році у Спілку письменників у Чернівцях несподівано прийшов Михайло Григорович Івасюк, якого душили сльози і який хотів виговоритися. Він розказав

Марії жакливі речі: і про материні (Софії Іванівни) митарства по обкомах. Про її нелюдські приниження партійними клерками. Розказував про неодноразове спалення квітів на Володиній могилі й мало не щоденні білі хризантеми під дверима квартири Івасюків у Чернівцях. І про те, що його, Михайла Григоровича, таки «дістали» і помстилися. Синоюю смертю. Тоді вперше Матіос почула від Івасюка-старшого, що він сидів у радянських концтаборах. Тисячі людей у час несамовитого болю в родині Івасюків згуртувалися, проте були й такі, що переходили на інший бік вулиці, «не впізнаючи» Івасюків без окулярів, нібито зашнуровуючи черевики чи дивлячись на годинник, – ті, хто не склав іспиту на честь, чесність і вірність.

Багаторічні німі страждання тричі укладали Михайла Григоровича з інфарктом. Але який він був твердий, відстоюючи честь сина! Його твердість і впертість, людська гідність були такими, що подеколи перепиняли подих. Батько знав, який у нього син – і він терпляче ніс свій хрест до самої смерті. Це була незвичайна велич духу! Батько композитора часто розмірковував над тим, що ж стало причиною вбивства сина. Він прийшов до висновку, що краса в умовах тоталітарного режиму небезпечна, оскільки пробуджує людську свідомість, закликає населення до внутрішньої розкнутості і збагачує інтелект.

Відніс сімдесяту весну водограй його пісень у засвіти. А пісня Володимира Івасюка таки живе, знову збирає нас на поклик трембіт звідти, звідки він пішов від нас «в далекі гори»... Треба схилитися перед світлим образом нашого Композитора, тому що це потрібно перш за все нам, нашим дітям, нашій культурі. Щоб його промінь ніколи не згас.

Пам'ятна ювілейна монета «Володимир Івасюк»

ПІСНІ-ПЕРЛИНИ В МУЗИЧНОМУ НАМИСТІ УКРАЇНИ (творчість композитора)

*«Його мелодії – це ніби промінь світла,
Це ніби крик душі, палкий вогонь.
І кожна пісня, мов маля тендітне,
Черпає силу духу і тепло долонь.»*

Марія Демків

Пісні Івасюка, сповнені красою, мелодією, поетичним змістом, народжувалися із серця. Вони протистояли і протистоять натискові отого космополітичного ерзацу «масової культури», який упродовж останніх десятиліть заповнив ефір, екрани, концертні зали. Він з нами, бо з нами його пісні.

Сестра композитора Галина у передмові до книжки В. Івасюка «Інструментальні твори» зазначила: *«Творчість Володимира Івасюка – це честь нашої культури, це золотий фонд і наш музичний генофонд, міцна основа для самоусвідомлення українців як нації. Життя не вимірюється роками, а творчістю, яку він нам залишив у спадок. Це скарб, який ми повинні берегти, виявляючи повагу і вдячність».*

Творчість Володимира Івасюка за тематикою можна віднести до двох груп пісень – громадських та інтимних, однак співвідношення їхнє буде приблизно 1:4, і серед них не знайти прослави партії чи комунізму. Громадські мотиви у нього – це і лірико-драматична «Балада про мальви», присвячена загиблим під час війни, і «Балада про Віктора Хара» – чилійського композитора й співака, знищеного хунтою Піночета.

Вступивши до Чернівецького медичного інституту, Володя пише вірші й музику до них: «А на нашій вулиці розцвіли каштани», «Я піду в далекі гори», «Там за горою, за крем'яною», «Капельюх», які виходять за межі Буковини – їх виконує одна з кращих співачок 60-х років, киянка Лідія Відаш. З її легкої руки Володині пісні доходять до українського слухача. З того часу, впродовж 10 років, вони лунатимуть від Карпат до Владивостока, викликаючи захоплення й почуття вдячності. Неабияке поширення здобуває і пісня «Відлуння твоїх кроків», написана на слова Володимира Вознюка. Володя був надзвичайно глибоким ліриком, котрий відчував слово і зумів поєднати оті самотні українські прості віршовані мотиви із вселенським розумінням тодішнього часу і позачасся.

У пісні «Я ще не все тобі сказав» діапазон страшенний, у ній – злет, надрив, емоційний стан, який треба виплеснути із себе. Це Івасюк такий. Від своєї природи, від гір. Це дається від Бога, від джерел. Ще від чогось. У Володі це було.

У львівський період життя композитора (з 1972 р.) створено понад 70 пісень, значну кількість інструментальних п'єс, малих і великих форм

на вірші місцевих поетів Ростислава Братуня, Романа Кудлика, Богдана Стельмаха: вивопнену драматизмом «Юнацьку баладу» та «Баладу про Віктора Хара», ліричну «Запроси мене у сни», патріотичну «Вогні Львова». Зокрема, за «Баладу про Віктора Хара» він одержав другу премію на Всесоюзному конкурсі молодих композиторів.

Перше виконання більшості пісень Івасюка належало саме композитору. Володимир, маючи хороший тенор, перший інтонував свої твори, задаючи можливе трактування закладених у пісні ідей. Тому що кожна його пісня – то глибока метафора кохання, природи, батьківщини, яку не можна просто відтворити, проспівавши текст, – треба відчувати те, що заклав композитор у своїй музиці.

Мелодика й ритміка творів Володимира Івасюка генетично обумовлені. Від батька-буковинця він увібрав у себе пристрасний, ритмічний речитатив гуцульських коломийок, від матері-наддніпрянки – широкий ліричний розспів українських народних пісень. Глибоке знання поезії й виховання на кращих зразках української та західноєвропейської музики призвело до створення ним вокальних творів жанрово досконалих, філософськи осмислених і яскраво емоційних.

Володимир Івасюк, Софія Ротару в с. Ростокі Путильського р-ну Чернівецької обл. на зйомках фільму «Пісня завжди з нами», 1975 р.

Назарій Яремчук, побратим по праці й земляк, так характеризував Володимира в одній із канадських газет: *«Володимир Івасюк – співак синіх гір. Він нестямно любив свої гори. В його піснях вони поставали живими героями, мріями, співпереживали і сумували разом зі своїм автором. У горах він знайшов червону руту, що полум'янітиме у серцях людських вічним вогнем його щедрої і доброї душі!*

Володимир жив у чотирьох вимірах – Поет, Композитор, Художник і Людина».

Мабуть, на те була воля Божа, аби він став тим мудрим сіячем, що об'єднав буковинську «четвірку», і вони разом – Володимир Івасюк, Софія Ротару, Назарій Яремчук і Василь Зінкевич – засіяли підготовлену ниву, з якої проросло наше відроджене українство. Вони репрезентували всьому світові нашу велику, достойну культуру у власній інтерпретації, у новітніх ритмах, у сучасних оркестровках.

За спогадами українського оперного співака Ігоря Кушплера – друга Володимира, восени 1978 року, в переддень київського зльоту творчої молоді, Івасюк впродовж однієї ночі, не маючи під руками фортепіано, написав оркестровки для пісні «Нам спокій, друже, тільки сниться».

Василь Зінкевич, Володимир Івасюк, Назарій Яремчук. м. Яремча, 1971

Здавалося б, у такий короткий термін без музичного інструмента написати оркестрову партитуру й голоси неможливо. Проте не для Івасюка. Він пообіцяв серйозним людям зробити це – він умів дотримувати слова. У другій кімнаті готельного номера, аби не заважати другу відпочивати перед завтрашнім концертом, Володя приготував усе для роботи. Педантично розклав потрібні матеріали, перевірів, щоб усе було на підхваті, щоб під час творчого процесу не розсіювати свої думки. Чесно кажучи, Ігор Кушплер не дуже вірив у задум Володі. Як без фортепіано можна написати оркестрову партитуру для 60 інструментів і щоб усе було злагоджено?

Вранці, прокинувшись, Ігор зайшов у кімнату Володимира. На дивані, паркеті, кріслах і столі – всюди білі аркуші нотного паперу, вже заповнені нотними знаками. Це вже була музика – плід безсонної ночі Івасюка. Сам він писав далі, не звертаючи на друга жодної уваги. Лише на секунду відірвався від партитури і бликнув на товариша. Обличчя в нього було натхненне, очі горіли – він був ще там, у полоні своєї музики, у своєму світі невідомої краси, куди суджено проникати тільки людям високого духовного й творчого покликання.

Раптом він ніби прокинувся і просто сказав: «Партитура готова».

Друзі одразу одягнулися і поїхали на репетицію. Оркестр програв усю партитуру. Ігор був вражений – жодної помилки, і яка музика, яка гра музичних барв! Увечері під час концерту пісня виконувалася вперше й одержала схвальну оцінку музичної критики.

Івасюка вирізняли незвичайна любов до праці, бажання зробити якомога більше і зробити сьогодні, не відкладаючи на завтра. Він писав не просто пісню із заспівом і приспівом, а цілі музично-драматичні сцени. Часом важко зрозуміти, що ж головне – слово, мелодійна лінія чи оркестрова гама. Все це у нього переплітається, взаємно доповнюючись, створюючи єдину драматургічну лінію. Часто друзі називали Івасюка українським Шубертом. Справді, якщо вслухатися в його «Баладу про мальви» – скільки ніжності й драматизму звучить у віолончелі, і яка динамічна мелодична лінія в солоспіві.

Пісня «Водограй» – це освідчення в любові Карпатам, Природі, Косову, водоспаду Гуку. Ансамбль «Смерічка» з цією піснею став лауреатом Всесоюзного конкурсу «Алло, ми шукаємо таланти». Цей справжній триумф «Смерічка» повторила через півроку на фестивалі «Пісня-72».

Івасюк написав музику до вистави «Прапорноносці» за твором Олеса Гончара і для нього ця праця була дуже відповідальною, бо повага до автора передалася ще зі шкільної парти, і в сім'ї Івасюків романіст був леліяний особливою пошаною.

Композитор одним із перших в українській естраді зумів органічно поєднати народний мелос із сучасною інтерпретацією й одержати таку яскраву, незвичайну, неповторну музику. У піснях Івасюка домінувала карпатська тема. Він нею наснажувався, марив нею, коли переїхав до Львова, навіть тужив, вона його ніколи не зраджувала. Усі без винятку пісні Івасюка мають вагому текстову значимість. У них немає жодного зайвого слова, велика наснаженість і глибина, вони цілісні й високо поетичні, збагачені щирістю чистого серця автора. Це суто Івасюкова манера письма – найважливішу думку, образ висловити з усією можливою експресією, але без сентиментів, плакатності, прямолінійності. Головне: не згубити мелодію несмаком. На тлі нинішньої текстової розбещеності в естраді вони – на недосяжній висоті. Він намагався зазирнути в душу свого сучасника і передати всю складність його внутрішнього світу. Це пекельна праця – довести до повноголосого звучання музичний твір. А Володимир орієнтувався в усіх складнощах оркестрової інтерпретації, тонкощах звукозапису, диригування. Він мав рідкісний композиторський талант – чудово вловлював ритми, співзвучні своєму часові, підносив їх «до рівня вічних партитур». Умів із миттєвого створити непроминальне.

Володимир Івасюк планував написати першу в СРСР рок-оперу. Твір мав назву «Дарина». Характерно, що опера мала бути на історичну тематику, – події розгорталися за часів Київської Русі. Композитор розпочав роботу, однак устиг написати лише лібрето.

Після смерті Володимира почала поширюватися нездорова і цілком хибна тенденція, що виявлялася в намаганні зігнорувати майже всю творчість композитора, замовчати її силоміць й утвердити митця у свідомості сучасників лише як автора двох пісень – «Червоної рути» та «Водограю». Чомусь не бралось ніким до уваги те, що він упродовж 70-х років написав понад 80 вокальних творів, для яких характерне тематичне і жанрове розмаїття, виразна громадянськість, яскрава художність, задушевність, щирість почуттів. Хто знає, можливо там, у райському саду, Володя пише свої пісні, а Назарій Яремчук їх виконує.

Володимир Івасюк любив свою роботу до самозабуття. Та любов відчувалася у його піснях, романсах, баладах. Увесь його доробок був не короткочасним спалахом, а великою творчістю, що відбувалася в болісних роздумах, довготривалих пошуках і сумнівах. «Крило стає крилом тільки під час лету», – цей афоризм часто повторював Володимир Івасюк. Гітарні струни у його руках підкорено дихали, а тонкі невтомно-рухливі пальці композитора торкалися їх бережно й ніжно. Він любив своїх виконавців, своїх співаків, хоча ніколи про це не говорив. Особливим було його ставлення до Софії Ротару – любив її надзвичайно. Власне, для неї

писав. І вона співала голосом Володі Івасюка. Цей творчий дует був унікальним явищем на нашій естраді.

Сьогодні важко переоцінити те, що зробив Івасюк за свої 30 літ — яскравих, трудових, радісних і страждених. З них лише 10 років творчості, та саме ці 10 років стали його шляхом у вічність. Молодий митець був улюбленцем свого покоління. На українській естраді тоді повіяв свіжий вітер, і всім було зрозуміло, що зійшла нова зірка і гідно посіла своє місце на сяючому небосхилі наших митців. Музика — це був він сам. Володимир Івасюк залишив нам у спадок величне й незнищенне надбання — понад 100 пісень, 53 інструментальні твори та музику до двох вистав. Він прекрасно грав на фортепіано, віолончелі, гітарі, професійно — на скрипці, писав вірші, захоплювався живописом, фотографією, кінозйомкою. Ми наснажуємося тією красою, яку він перелив у «Червону руту», «Літо пізніх жоржин», «Баладу про мальви», «Колиску вітру» — власне, перелік можна продовжити, бо майже кожна його пісня — то перлина. Пісні Володимира Івасюка були не тільки «дітьми» автора. Вони були своєрідними «дітищами» своєї доби, своєї епохи, свого часу, хоч привабливість і своєрідність їх має понад часові вартості. Музика його — справжня, чиста, довершена. Таку слухатимуть не одне десятиліття. Поки буде на землі Україна.

Володя радів тисячам листів своїх шанувальників, які надходили з усіх кінців тодішнього Радянського Союзу. Окремі глибоко зворушували його. На людську прихильність відповідав своєю творчістю: складав пісні, балади, романи з піднесенням і гострим почуттям відповідальності. З роками ставав вимогливішим до кожної ноти, кожного такту.

Вихований батьком-письменником і матір'ю-вчителькою словесності, діставши ґрунтовну гуманітарну, фахові медичну та музичну освіту, Івасюк мав гарний смак до поезії. Серед великої кількості віршів Івасюк відбирав технічно довершені, ті, які були співзвучні його емоційному стану, його музиці. За свідченням багатьох поетів, він був активним співавтором їхніх поетичних текстів, від чого вони тільки вигравали. Серед архівних документів збереглися чернетки композитора, де його рукою вписані точніші епітети, яскравіші порівняння, а часто і зовсім змінено поетичний ритм на користь музичному. Поет Юрій Рибчинський згадує, що йому не зустрічався більше композитор, який би так добре знав і розумів поезію, як Івасюк.

Одержимий піснею, він талановито її окрилив, був глибоко переконаний, що наш світ створений для того, аби в ньому лунала музика добра, миру, злагоди між людьми. То ж повернімося до Володимира Івасюка! До його водограю, кришталево чистого таланту, до чар-зілля червоної рути. Водиграй не замулився. І червона рута не зів'яла. Вони зачаровані таїною, ім'я якій – українська пісня!

Наприкінці 80-х років батько Володимира Михайло Івасюк отримав бандерольку з листом від республіканського всесоюзного агентства з авторських прав (ВААП). У листі йшлося про таке: «*З приємністю надсилаємо Вам екземпляр II тому збірки пісень Вашого сина В. Івасюка, який вийшов у видавництві «Дума м'юзик» в обробці Олесь Кузишина*». Знане в Нью-Йорку видавництво запланувало видати б збірок із понад 60-ма найбільш відомими піснями Володимира. Це було перше значне та якісне видання творів Івасюка, що вийшло після його трагічної смерті. Покажемо є той факт, що саме американська діаспора долучилася до цієї благородної справи та в такий спосіб вшанувала пам'ять генія сучасної української музики.

Сто пісень обдарованого Богом композитора опубліковано нині, а за життя виконували лише чверть, решта залишалася непомітною, мов частина айсберга. Світоч української естради прожив лише 30 років. Життя його було чесним, напрочуд змістовним і осяяним мрією про красу й добро та щасливе тим, що він нікому не заздри, а невтомно працював для своєї доби, для свого краю.

Щедрість своєї багатой на любов до людей душі Володимир Івасюк продемонстрував сповна. Та скільки ще було б творчих злетів, якби жив! Бо жив за благородним девізом «Все залишається людям».

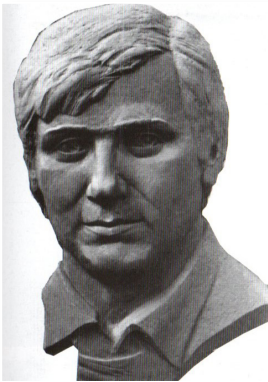
БРИНИТЬ У ДУШІ НАВІК ЧЕРВОНА РУТА

(вшанування пам'яті Володимира Івасюка)

В незалежній Україні гідно вшановується пам'ять видатного композитора. За вклад у розвиток музичного мистецтва на честь Володимира Івасюка відкрито музей і меморіальні дошки, випущено поштовий конверт, марку, ювілейну монету, названо вулиці, започатковано фестивалі, конкурс та стипендію для обдарованих дітей, які з гордістю несуть і зберігають для нащадків безсмертне ім'я і спадщину В.М. Івасюка.

Посмертно Володимира Івасюка у 1994 році було відзначено Національною премією України імені Тараса Григоровича Шевченка. 2001 року він став лауреатом Всеукраїнської премії у галузі музики та масових видовищ «Золота Жар-птиця» у номінації «За внесок у розвиток музичної культури України ХХ століття». А за видатний внесок у розвиток національного музичного мистецтва композитор 2009 року здобув найвищу державну нагороду – звання Героя України.

Ім'я Володимира Івасюка увічнене на «Алеї зірок» митців у Чернівцях. На його честь названі вулиці в обласних центрах: Львові, Івано-Франківську, Чернівцях, Сумах, Рівному, Дніпрі, Кропивницькому та інших містах та селах України: Городку, Винниках, Тлумачі, Золочеві, Рудному, Дрогобичі, Борисполі, Трускавці, Краматорську, Кременчуку, Ніжині, Перемишлянах, Сахновщині, Старому Самборі, Малехові, Хоросткові та Хмільнику. Також ім'я композитора носить 27 юнацький пластовий курінь скаутської організації «Пласт» в Івано-Франківську та музична школа у м. Кіцмані.

Барельєфний портрет
В. Івасюка.
Скульптор В. Лесюк
(Львів, 1980 р.)

Портрет композитора.
Скульптор І. Салевич
(Чернівці, 1987 р.)

Портрет композитора
В. Івасюка.
Скульптор М. Гамаль
(Львів, 2000 р.)

КІЦМАНСЬКА МУЗИЧНА ШКОЛА ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ІВАСЮКА

Була відкрита у 1955 році стараннями Михайла Григоровича Івасюка, який разом із місцевою інтелігенцією звернувся до Чернівецького управління культури з проханням про відкриття в Кіцмані музичної школи. Очолив її Юрій Миколайович Візнюк, який навчав маленького Володю Івасюка грі на скрипці.

У 1963 році директором школи був призначений Микола Володимирович Новицький, заслужений працівник культури, з ним поруч майже півстоліття на посаді завуча пропрацював Василь Григорович Мельницький.

1999 року постановою Кабінету Міністрів України № 145 / 71 від 29 липня 1999 року закладу присвоєно ім'я Володимира Івасюка.

З 2008 року й донині на посаді директора працює випускниця школи Ірина Василівна Мігірюк.

За час свого існування школа випустила понад дві тисячі випускників, кожен третій з яких обрав професію музиканта. Серед них: народний артист України, Герой України, композитор, співак Володимир Івасюк, заслужені артисти України Оксана Савчук (дует «Писанка»), Василь Бобик (директор Чернівецького музичного училища ім. С. Воробкевича), Леонід Корінець (артист Чернівецької філармонії), Людмила Шкуркіна (артистка театру), заслужені діячі мистецтв Василь Кошман та Остап Савчук та ін.

Сьогоднішня музична школа — це 29 високопрофесійних викладачів і 215 учнів, які щорічно отримують перемоги в районних, обласних, всеукраїнських та міжнародних конкурсах.

У закладі працюють відділи: фортепіанний, струнно-смичковий, народний, духових та ударних інструментів, теоретичний. При школі діють хори молодших та старших класів, духовий та народний оркестри, вокально-інструментальний, фольклорний ансамбль, ансамбль бандуристів та скрипалів.

МЕМОРІАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ВОЛОДИМИРА ІВАСЮКА В ЧЕРНІВЦЯХ

Музей відкрито 4 березня 1999 року. Він знаходиться у помешканні, де Володимир жив і творив у 1970-1972 роках, куди згодом він приїжджав до батьків і сестер зі Львова. При вході вас зустрине Володя звуками свого рояля, автографами пісень, рукописами, зірким поглядом із фотографій і портретів. Ви боязко доторкнетесь до струн його дитячої скрипки, захочете перегорнути сторінки його улюблених книг, побачите, як добре він умів навчатися — в середній і музичній школах, інституті, консерваторії. Тут бібліотека письменника Михайла Івасюка, листи родини, автографи безсмертної «Балади про Мальви», портрет Оксани Івасюк

роботи Володимира, офіцерська пілотка, подарована молодому композитору моряками Севастополя, його рибальський реманент і годинник, за яким він звіряв час. Ви відчуєте: Володя щойно вийшов із дому й от-от повернеться, щоб ваше з ним спілкування не закінчувалося.

Музей налічує понад 11 тисяч експонатів.

У музеї композитора побували гості з різних країн світу – Австрії, Нідерландів, Польщі, Франції, Японії, Канади, США, Чехії.

ПАМ'ЯТНИК ВОЛОДИМИРОВІ ІВАСЮКУ У ЛЬВОВІ

Пам'ятник встановлено на проспекті Шевченка 7/9 (по дорозі від філармонії до консерваторії), його гранична висота становить 3,5 метра. Пісняр одягнений у сорочку та штани, а також у кептар. Скульптуру виготовлено з бронзи, а постамент та мощення із граніту. Ідею щодо створення пам'ятника композиторові Володимирі Івасюку подав музикант Святослав Вакарчук у 2006 році під час святкування 750-річчя міста Львова. Був створений організаційний комітет зі спорудження пам'ятника. Оргкомітет звернувся до львівських митців – архітектора Михайла Ягольника та скульптора Сергія Олешка, з проханням розробити концепцію майбутнього пам'ятника. 6 серпня 2010 року виконавча влада Львова затвердила проект, а 15 липня 2011 вимоги щодо встановлення пам'ятника. Усю проектну роботу профінансував Святослав Вакарчук,

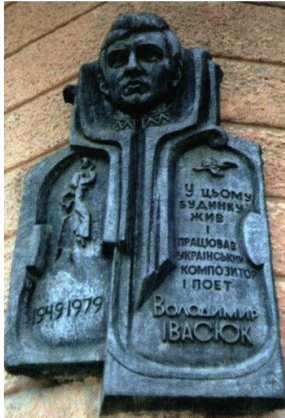
він також оплатив спорудження пам'ятника. Облаштування фундаменту під пам'ятник та навколишньої території взяла на себе міська рада.

20 грудня 2011 року відбулася церемонія відкриття пам'ятника, на якій присутні люди заспівали разом пісню «Червона рута». Участь у церемонії відкриття монументу взяли ініціатор зведення пам'ятника, музикант Святослав Вакарчук, мер міста та родичі Івасюка.

Також на честь талановитого українського композитора встановлено **меморіальні дошки**. Зокрема, у серпні 1991 року над воротами останнього земного притулку композитора у Львові

Пам'ятник Володимирі Івасюку у Львові

Меморіальна дошка Володимиру Івасюку на будинку в Чернівцях, у якому проживав композитор

Могила Володимира Івасюка на Личаківському цвинтарі у Львові

Меморіальна дошка композитору, встановлена на будівлі Буковинського державного медичного університету в Чернівцях

(1973 – 1979 рр.) по вул. Костя Левицького (колишній вулиці Маяковського) встановлено меморіальну таблицю авторства скульптора Миколи Посікири та архітектора Василя Каменщика. З березня 2011 року у Чернівцях на фасаді адміністративної будівлі Буковинського державного медичного університету було відкрито меморіальну дошку роботи скульптора Івана Салевича, яка засвідчує, що там навчався Герой України, композитор Володимир Івасюк. Цього ж року у травні барельєф В. Івасюку з'явився на будинку культури у м. Вижниця Чернівецької області. Напередодні 68-річчя з дня його народження 4 березня 2017 року встановлено меморіальну дошку у Києві на стіні Будинку звукозапису Національної радіокомпанії України, де основоположник української естрадної музики і пісняр записав чимало своїх творів.

Пісня митця «Червона рута» дала назву **Всеукраїнському фестивалю сучасної молодіжної музики та конкурсу молодих виконавців.**

«Червона рута» – найбільший і найпрестижніший в Україні україномовний музичний фестиваль, який відбувається що два роки з 1989 року. Конкурсні змагання на фестивалі проходять у два етапи: відбірковий та фінальний (за окремими жанрами: поп-, рок-, сучасна танцювальна, акустична, інша музика). Також конкурс проводиться серед композиторів і поетів, визначаються кращі музичні твори та шлягери фестивалю.

У різні роки лауреатами фестивалю були відомі українські митці та гурти: Олександр Тищенко, «ВВ», Марія Бурмака, Павло Дворський, Андрій Кузьменко («Скрябін»), «Плач Єремії», Жанна Боднарук, Олександр Пономарьов, Руслана Лижичко, Віктор Павлік, «Пікардійська терція», Наталія Могилевська, Катя Бужинська, «Танок на майдані Конго» тощо.

МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС МОЛОДИХ ВИКОНАВЦІВ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕСТРАДНОЇ ПІСНІ ІМ. ВОЛОДИМИРА ІВАСЮКА

Проводиться щорічно у Чернівцях із 1993 р. Упродовж трьох днів (навесні або влітку) учасники змагаються за Гран-прі та премії. Неодмінною умовою участі є виконання учасником пісні Володимира Івасюка. Традиційно географія конкурсу широка, на цей фестиваль пісенного мистецтва приїжджають музиканти з України, Молдови, Узбекистану, Болгарії, Білорусі тощо.

Лауреатами конкурсу та володарями Гран-прі в різні роки були: дует «Елема», Олександр Пономарьов, Марина Одольська, Тетяна Дяченко, Ліна Скачко, Денис Барканов, Ірина Шинкарук, Наталя Валевська.

Крім того, в Україні проводяться **Міжнародний пісенний фестиваль «Пісня буде поміж нас»** (з 2003 р.), **Всеукраїнський рок-фестиваль «Володимир Івасюк. Модерн»** (м. Чернівці, з 2002 р.), **конкурс юних композиторів «Мандрівний музика»** (м. Чернівці, з 1997 р.). Також, засновано **стипендію В. Івасюка для обдарованих дітей**. Її вже одержали юні музиканти – Тетяна Артем'єва, Вікторія Боднар, Тетяна Городецька, Оксана Скрипкар, Ольга Ковачій тощо.

З нагоди 50-річчя від дня народження Володимира Івасюка Державний комітет зв'язку України видав пам'ятний немаркований конверт та марку з портретом В. Івасюка, автором яких став художник В.М. Євтушенко. Спецпогашення конверта та марки відбулося на батьківщині композитора 4 березня 1999 року. Також у день п'ятдесятиріччя поета-пісняра в Кіцмані був відкритий бронзовий пам'ятник Володимирові Івасюку. Автори: скульптори М. Посікіра, Л. Яремчук, архітектор М. Федик.

У 2003 році здійснено випуск компакт-диска «Наш Івасюк», де пісні композитора виконує Тарас Чубай та гурт «Плач Єремії». У 2007 році на телеканалі «Степ» вийшов фільм «Володимир Івасюк. Життя моє – обірвана струна» (реж. С. Сотниченко). До 60-річчя від дня народження митця 2009 року випущено ювілейну монету «Володимир Івасюк» із серії «Видатні особистості України», введено в обіг поштовий конверт, опубліковано монографію Олега Василюшина «Володимир Івасюк: сила серця і таланту». Також, за рішенням депутатів Чернівецької та Львівської обласних рад 2009 рік був визнаний роком Володимира Івасюка.

2014 року побачила світ книга заслуженого журналіста України Василя Нагірняка «Орфей Собору Нації». Це художньо-публіцистичне видання про життя і піснетворчу діяльність буковинського композитора Володимира Івасюка, який подарував світові свої безцінні музичні шедеври. Як зазначив сам автор: «Узявши книгу до рук, ви полинете у Володине дитинство, юність, молодість. Дізнаєтесь про те, як Володя любив Буковину, Гуцульщину, Карпати, рідну Україну, і як злітали у вирій його пісні. Як його музика звучала на всіх материках і континентах».

ЖИТТЯ ОБІРВАНЕ КРЕЩЕНДО

(книги та статті про життя і творчість В.М. Івасюка)

Бабух В. Авторська обмовка про пам'ять серця / В. Бабух // Іскри з осінньої ватри / В. Бабух ; худож. І. Балан. — Чернівці, 1999. — С. 52-54.

Спогади Василя Бабуха про створення у співпраці з Володимиром Івасюком пісні «Світ без тебе» та вірш-присвята «Опришки духу» на вшанування пам'яті славетної буковинської трійці — Івана Миколайчука, Володимира Івасюка та Назарія Яремчука.

Багацька Л. Таємниці життя і смерті Володимира Івасюка / Л. Багацька // Літ. Україна. — 2011. — 20 жовт. — С. 6.

Про книгу І. Філіпенко «Володимир Івасюк: перлини духовності України», у якій досліджується життєва і творча доля композитора.

Багряна А. Здійснені мрії / А. Багряна // Здійснені мрії : оповідання / А. Багряна. — Київ, 2015. — С. 54-56.

Біографічне оповідання для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку про дитячі мрії Володимира Івасюка.

Барвисток : літ.-мистец. альм. Вип. 7. — Кіцмань: [б. в.], 1998. — 53 с.

Спогади сучасників про зоряну дорогу В. Івасюка, вірші та пісні кіцманських аматорів, присвячені талановитому композитору.

Василишин О. Володимир Івасюк: сила серця і таланту / О. Василишин ; дизайн обкл. І. Я. Яциняк, Т. М. Василишин. — Львів : Укр. акад. друкарства, 2009. — 365 с.

Монографія детально знайомить (на основі першоджерел та спогадів рідних і друзів) із життям і творчістю Володимира Івасюка; досліджує феномен Івасюка на тлі тогочасної політичної ситуації; простежує роль фестивалю «Червона рута» в пробудженні національної свідомості українського народу.

Володимир Івасюк. Життя — як пісня : спогади та есе : літ.-публіц. вид. / упоряд. П. Нечаєва. — Чернівці : Букрек, 2003. — 216 с.

Спогади рідних, друзів, учителів, колег по творчості про легенду української пісні, композитора — Володимира Івасюка.

Володимир Івасюк — композитор і співак. Легенда української пісні // Миттєвості життя, миттєвості творчості : (з історії муз. культури

України). — Запоріжжя, 2010. — С. 7-10.

Творчий портрет українського композитора Володимира Івасюка.

Вольська І. Володимир Івасюк (1949-1979) / І. Вольська // Моя мала Батьківщина : нариси / І. Вольська. — Чернівці, 2008. — С. 26-27.

Короткі відомості про життя і творчість Володимира Івасюка.

Воньо М. Твоя пісня завжди поміж нас / М. Воньо // Я люблю тебе цілим світом! : ексклюзив. лірика та пісні / М. Воньо. — Хмельницький, 2012. — С. 155.

Текст пісні-посвяти Володимирі Івасюку про безсмертя композитора у його неперевершених піснях.

Галабурда-Чигирин М. Вбивство композитора Володимира Івасюка (квітень 1979 року) / М. Галабурда-Чигирин // Злочин / упоряд. П. Кардаш. — 2-е вид. — Мельбурн ; Київ, 2005. — С. 216-217.

Свідчення про жахливий злочин — убивство композитора Володимира Івасюка.

Ганущак О. Пісня поміж нас / О. Ганущак // Літ. Україна. — 2014. — 5 черв. — С. 6.

Ліричні роздуми про життя і творчість Володимира Івасюка та велич його особистості.

Герасимчук В. Володимирі Івасюку : [вірш] // Помежи словом і століттями : антол. сучас. поезії. — Київ, 2016. — С. 83.

Вірш-реквієм пам'яті Володимира Івасюка.

Горяча І. Пам'яті Володимира Івасюка : [вірш] / І. Горяча // Молитвою серця палають / І. Горяча. — Львів, 2002. — С. 57.

Гусар Ю. Зацвіла «Червона рута» / Ю. Гусар // Зірки не гаснуть : худ.-докум. розповіді про видат. митців Буковини, чий ім. занесено на «Алею зірок» у Чернівцях / Ю. Гусар. — Чернівці, 2003. — С. 21-30.

Про непересічність таланту Володимира Івасюка, його роль як першопрохідця нинішньої справжньої української музичної культури. Івасюк у спогадах сучасників.

Дончик В. З відкритим до людей серцем / В. Дончик // Івасюк М. Балада про вершника на білому коні. — Чернівці, 2007. — С. 5-22.

|||||

Передмова до роману Михайла Івасюка «Балада про вершника на білому коні», присвяченого світлій пам'яті сина – Володимира Івасюка, та спогади про трагедію родини Івасюків – вбивство геніального композитора.

Івасюк В. Інструментальні твори [Ноти] / В. Івасюк ; упоряд. О. Івасюк ; вступ. слово В. Ющенко ; передм. Г. Івасюк-Криси. – Чернівці : Букрек, 2015. – 158, [1] с.

Видання відкриває нову грань спадщини Володимира Івасюка – зміщує його вокальні фортепіанні та інструментальні твори.

Івасюк В. Музичні твори [Ноти] : (до 60-річчя від дня народж.) / В. Івасюк ; упоряд. О. Івасюк ; худож. В. Гіндич. – Чернівці : Букрек, 2009. – 290 с.

Зібрання вокальних творів видатного композитора.

Івасюк Володимир // Українські композитори : довід. школяра. – Тернопіль, 2008. – С. 16.

Коротка біографічна довідка.

Івасюк Володимир Михайлович // Буковинці – лауреати Національної премії імені Тараса Шевченка : бібліогр. покажч. – Чернівці, 2004. – С. 36-41.

Короткі біографічні відомості та список літератури про життєвий і творчий шлях.

Івасюк М. Елегії для сина : [поезії] / М. Івасюк ; Іл. Л. Сандиги. – Чернівці : Зелена Буковина, 2003. – 96 с.

Поетична збірка – відверта сповідь поета-батька Михайла Івасюка, що втратив найдорожче – єдиного сина. В поезіях – сум і туга батька за сином.

Капнік О. Водограй таланту / О. Капнік // Україна молода. – 2017. – 7 берез. – С. 2.

Про відкриття у Києві меморіальної дошки Володимирові Івасюку.

Клепарчук-Грабарчук Л. Недоспівана пісня /Л. Клепарчук-Грабарчук // Недоспівана пісня /Л. Клепарчук-Грабарчук. – Львів, 1993. – С. 4-22.

Оповідання, присвячене світлій пам'яті Володимира Івасюка.

Клим О. Володимир Івасюк повертається / О. Клим // Літ. Україна. – 2014. – 31 лип. – С. 11.

Про вихід у світ книжки заслуженого журналіста України Василя Нагірняка «Орфей Собору Нації», присвяченої українському композиторові та поету Володимирі Івасюку.

Кобільник Л. «Закодована» душа української пісні / Л. Кобільник // Музика. – 2009. – № 2. – С. 30-32.

Про феномен музики Володимира Івасюка та його неоціненний внесок у розвиток національної культури.

Криса Л. «Вернись із спогадів...». Володимир Івасюк : до 60-ліття композитора і поета В. Івасюка : фотоальбом / Л. Криса ; текст М. Івасюк [та ін.]. – Львів : УКРПОЛ, 2008. – 335 с.

Фотоальбом-розповідь про життя і діяльність відомого українського композитора Володимира Івасюка на основі різноманітних документів та документальних фото.

Кудлик Р. Дума про вічність / Р. Кудлик // Львівщина-96 : регіон. річ. ник. Кн. 1. – Тернопіль ; Львів, 1996. – С. 404-406.

Спогад про знайомство та творчу співпрацю поета з Володимиром Івасюком.

Лазарук М. Івасюк повернувся до Львова / М. Лазарук // Літ. Україна. – 2011. – 29 груд. – С. 16.

Про відкриття у Львові за сприяння композитора і співака Святослава Вакарчука пам'ятника безсмертному автору «Червоної рути» Володимирі Івасюку.

Лазарук М. Повернення інструменталістики Івасюка / М. Лазарук // Літ. Україна. – 2016. – 3 берез. – С. 9.

Про вихід у світ унікального видання «Інструментальних творів» композитора Володимира Івасюка та святкові заходи на вшанування пам'яті митця з нагоди його дня народження.

Лепша І. Життя і смерть Володимира Івасюка / І. Лепша // Історичний календар'99 : наук.-попул. та літ. альм. – Київ, 1998. – С. 85-86.

Короткий нарис про життя, творчість та зловісне вбивство Володимира Івасюка.

Лепша І. Зоряне життя Володимира Івасюка / І. Лепша // Чумац. шлях. – 2006. – № 1. – С.13-14.

Короткий нарис життя і творчості Володимира Івасюка з фотоілюстраціями на вшанування його пам'яті.

Лупій О. Кати : пам'яті композитора В. Івасюка : [вірш] / О. Лупій // Кольорами предків : вірші, іст. поема / О. Лупій. – Київ, 1991. – С. 35-37.

Марсюк В. Білим птахом... : спогад про В. Івасюка / В. Марсюк // Поезія, 88. – Київ, 1988. – Вип. 1. – С. 141-149.

Спогади близького друга родини про щасливі години спілкування з композитором та історія створення у співавторстві з ним знаменитої пісні «Балада про дві скрипки».

Марусик Т. Володимир Івасюк: штрихи до портрета / Т. Марусик // Історія України (Шк. світ). – 2014. – № 5. – С. 10-11.

Коротка біографічна довідка та спогади рідних і друзів про Володимира Івасюка.

Маслій М. Він пішов від нас і неба стало менше / М. Маслій // Культура і життя. – 2011. – № 13. – С. 8-9.

Про трагічну загибель та вшанування пам'яті Володимира Івасюка з нагоди 32 роковин із дня поховання Героя України, композитора і поета з Буковини.

Маслій М. Яким був Володимир Івасюк? : 4 берез. народився композитор світ. рівня – про маестро згадують друзі та колеги / М. Маслій // День. – 2017. – 3-4 берез. – С. 22.

Спогади про митця друзів і колег: М. Скорика, В. Кікабідзе, В. Зінкевича, Ю. Рибчинського.

Матіос М. Івасюки / М. Матіос // Вирвані сторінки з автобіографії / М. Матіос. – Львів, 2010. – С. 148-173.

Сумні і світлі спогади письменниці про особисте спілкування з батьком і сином Івасюками, похорони Володі у Львові та великі злети людського духу і людської підлості.

Меморіальний музей Володимира Івасюка // Краєзнавство. Географія. Туризм (Шк. світ). – 1999. – № 39. – С. 7.

Короткі відомості про діяльність музею композитора в Чернівцях.

Мороз Н. Спогади про друга / Н. Мороз, Г. Заславець // Дзвін. – 2011. – № 4. – С. 157.

Короткий нарис про дружбу Володимира Івасюка зі Степаном Пушиком.

Нечаєва П. Безсмертна тінь великих душ / П. Нечаєва. – 2-е вид., допов. – Чернівці : Зелена Буковина, 2004. – 79 с.

Матеріали про життя і творчість видатного українського композитора Володимира Івасюка, його батька й матері, про епоху, в яку жив митець, та друзів – виконавців його пісень Назарія Яремчука, Василя Зінкевича та Софію Ротару.

Нечаєва П. Музи Івасюка / П. Нечаєва // Екстракт 150 : у 2 ч. Ч. 1 / за заг. ред. Л. Івшиної. – Київ, 2009. – С. 803-815.

Короткі нариси про жінок, які надихали маестро на написання пісень, що нині вважаються класикою української естради.

Патик О. 38-ма весна без Володимира Івасюка / О. Патик ; вів бесіду М. Маслій // День. – 2017. – 19-20 трав. – С. 22-23.

Спогади про скорботні травневі дні 1979 року Оксани Патик, дочки відомого львівського художника, яка йшла попереду похоронної процесії з портретом легендарного композитора.

Позняк Н. Життя, як пісня, що не відбринить / Н. Позняк // Українські вісники / Н. Позняк, О. Хоменко. – Тернопіль, 2008. – С. 92-95.

Нарис життя і творчості В. Івасюка.

Поплавський М. Володимир Івасюк – реформатор естради / М. Поплавський // Антологія сучасної української естради. Т. 4 / М. Поплавський. – Київ, 2009. – С. 335-337.

Коротка інформація про життя та творчість.

Преварська М. Івасюк Володимир Михайлович / М. Преварська // Видатні українці : культура. Мистецтво. Освіта : довідник / М. Преварська. – Київ, 2016. – С. 117-120.

Коротка біографічна довідка.

Присяжна Ю. Володимир Івасюк / Ю. Присяжна // Сповіді перед диктофоном : зб. ст. та інтерв'ю / Ю. Присяжна-Гапченко. – Львів, 2008. – С. 280-306.

Інтерв'ю різних років із народного часопису «За вільну Україну» та роздуми про видатного композитора, його творчу долю, друзів, особисті якості.

Пушик С. Червона рута цвістиме вічно : антологія пам'яті / С. Пушик // Укр. культура. – 2004. – № 2-3. – С.12-14.

Спогади Степана Пушика про дружбу з Володимиром Івасюком.

Рибчинський Ю. Пам'яті Володимира Івасюка : [вірш] / Ю. Рибчинський // Поїзд : поезії / Ю. Рибчинський. – Київ, 2005. – С. 110-111.

Біль і розпач у поетичних рядках від втрати друга по мистецькому цеху.

Рутковська О. У долі своя весна: тридцять років потому... : 2009-й – Рік Володимира Івасюка / О. Рутковська // Культура і життя. – 2009. – 6 трав. – С. 7.

Спогад-хроніка про спілкування журналістки й народознавця Ольги Рутковської з Володимиром Івасюком у квітні 1979 року під час шостого республіканського фестивалю комсомольської пісні у Хмельницькому.

Савруцький В. Неопубліковане інтерв'ю / В. Савруцький // Веч. Київ. – 2016. – 15 верес. – С. 21.

Про зустріч, прогулянку, спілкування журналіста з Володимиром Івасюком в Одесі, історію народження пісні «Балада про дві скрипки» та неопубліковане інтерв'ю з композитором.

Терещук Г. Похорон Володимира Івасюка перетворився на непокору тисяч людей комуністичній владі / Г. Терещук // Історія та правознавство. – 2018. – № 7-8. – С. 18-20.

Оповідь, перемежована спогадами очевидців, про траурну церемонію поховання Володимира Івасюка, день жалоби у Львові та намагання влади очорнити ім'я геніального композитора.

Тітов Ю. Володимир Івасюк : [вірш] / Ю. Тітов // Зачароване диво : лірика / Ю. Тітов. – Київ, 2010. – С. 71.

Унгурян Т. Монолог перед обличчям брата / Т. Унгурян. – Київ : Проміт, 2003. – 79 с.

Документальна повість «Монолог перед обличчям брата» – це довірлива щемлива розмова поета Тараса Унгуряна із сестрою знаменитого композитора Оксаною Івасюк.

Часто П. Пісенне безсмертя / П. Часто // Пам'ятай! : календарик для юних українців / П. Часто. – Нью-Йорк ; Ужгород, 2009. – С. 49-53.

Про антигуманну систему та фатальні обставини загибелі Володимира Івасюка.

ЛИЦАР І ТВОРЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ –
УКРАЇНСЬКИЙ МОЦАРТ
(сценарії та матеріали до вивчення творчості
В. Івасюка в школі)

Адаменко В. «Моє життя – обірвана струна» / В. Адаменко // Укр. мова й літ. в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2009. – № 5. – С. 82-84.
Сценарій музичного вечора, присвяченого творчості Володимира Івасюка.

Галкіна Л. Сонячна постать тьмяної доби / Л. Галкіна // Шк. світ. – 2016. – № 1. – С. 22-29.
Матеріали для виховних заходів, приурочених до дня народження Володимира Івасюка.

Глушак Ю. Талановитого та справжнього забути неможливо / Ю. Глушак // Позакл. час. – 2010. – № 2. – С. 128-138.
Роздуми про життєву долю Володимира Івасюка, характеристика найвідоміших пісень із доробку митця та ноти до пісень «Водограй» і «Червона рута».

Горбійчук Н. Я – мандрівний музикант, друзі... / Н. Горбійчук, І. Юдкіна, Л. Лінник // Укр. мова і літ. в шк. – 2000. – 5. – С. 71-73.
Сценарій літературно-музичної композиції, присвяченої пам'яті Володимира Івасюка.

Демків М. Сторінки пам'яті Володимира Івасюка / М. Демків // Позакл. час. – 2011. – № 2. – С. 91-94.
Сценарій літературно-музичної композиції про життя і творчість класика української естрадної музики, талановитого композитора. Тексти та ноти до пісень В. Івасюка «А ти подумай», «Мандрівний музикант» та «Фантазія травневих ночей».

Денисевич Л. Пісня буде поміж нас / Л. Денисевич // Позакл. час. – 2013. – № 21-22. – С. 27-29.
Сценарій літературно-мистецького вечора, присвяченого життю і творчості Володимира Івасюка.

Дзюра Р. Українська естрадна пісня: від джерела до океану / Р. Дзюра // Шк. світ. – 2009. – № 46. – Вкладка. – С. 9-11.

Розробка уроку про життя і творчість В. Івасюка, значення естрадного мистецтва в сучасному світі.

Дудар Г. Пісня буде поміж нас / Г. Дудар // Шк. світ. – 2012. – № 3. – Музика. – 2012. – № 1. – С. 1-4.

Сценарій вечора-спомину, присвяченого пам'яті Володимира Івасюка.

Жадан Л. В його очах завжди цвіла червона рута / Л. Жадан // Доторкнутися душою до мистецтва : сцен. вихов. заходів для старшокл. / Л. Жадан. – Тернопіль, 2013. – С. 162-171.

Сценарій виховної години-концерту, присвяченого пам'яті Володимира Івасюка.

«За красну пісню на всі голоси» / Волин. обл. б-ка для дітей ; підгот. О. В. Ємельянова. – Луцьк : [б.в.], 2009. – 9 с.

Сценарій музичної години, присвяченої 60-річчю від дня народження Володимира Івасюка.

Золотарьова О. Пісня буде поміж нас... : (до 61-ї річниці від дня народж. В. М. Івасюка) / О. Золотарьова // Мистецтво в шк. (музика, образотвор. мистецтво, худож. культура). – 2010. – № 2. – С. 2-7.

Нарис життя і творчості Володимира Івасюка.

Лесюк Л. Неопалима купина таланту / Л. Лесюк // Шк. світ. – 2006. – № 29-31. – С. 43-49.

Сценарій вечора-спогаду, присвяченого світлій пам'яті Володимира Івасюка.

Лимаренко З. Володимир Івасюк – лицар української пісні : урок із музич. мистецтва : 8 кл. / З. Лимаренко // Шк. світ. – 2016. – № 3. – Музика. – 2016. – № 2. – С. 6-7.

Розробка уроку про історію розвитку української естрадної пісні, життєвий шлях і творчий доробок Володимира Івасюка.

Малько М. «Слова покличні – прості й величні...» : урок-тренінг у 8 класі / М. Малько // Укр. мова й літ. в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2011. – № 1-2. – С. 26-35.

Тези дослідницької роботи «Невимовна втрата» щодо поетичної збірки Михайла Івасюка «Елегії для сина», повісті «Монолог перед обличчям сина». Історія створення пісні Володимира Івасюка «Червона рута».

Медведкова Г. Пісня буде з нами / Г. Медведкова // Позакл. час. – 2014. – № 11. – С. 62-63.

Сценарій виховного заходу на вшанування творчості В. Івасюка та вислови про композитора відомих українських митців.

Мірошниченко В. Пісня буде поміж нас!.. / В. Мірошниченко // Шк. б-ка. – 2014. – № 11. – С. 71-72.

Літературно-музична композиція, присвячена пам'яті Володимира Івасюка.

Моторна О. «Пісня буде поміж нас!» / О. Моторна // Мистецтво та освіта. – 2006. – № 2. – С.27-38.

Сценарій вечора, присвяченого пам'яті Володимира Івасюка.

Нечаєва П. Вернись із спогадів / П. Нечаєва // Все для вчителя. – 2011. – № 22-24. – Вкладка. – С. 1-6.

Фрагмент із книги «Безсмертна тінь великих душ» про життєві і творчі перемоги Володимира Івасюка.

Секретна Н. Життя у цвіті і в тернах / Н. Секретна ; Нац. б-ка України для дітей // Шк. б-ка. – 2012. – № 5. – С. 41-44.

Сценарій музичного вечора-спомину, присвяченого українському композитору й поету Володимирі Івасюку.

Сивокіз М. На щедрій пісенній ниві : урок музич. мистецтва у 8-му кл. за програмою «Музичне мистецтво» (автор Б. Фільц та ін.) / М. Сивокіз // Шк. світ. – 2014. – № 7. – Музика. – 2014. – № 4. – С. 11-15.

Розробка уроку, що висвітлює народні джерела української популярної музики у творчості Володимира Івасюка, Ніни Матвієнко, Софії Ротару, Анатолія Солов'яненка та тріо Мареничів.

Скорик К. «Від серця до серця, від батька до сина» / К. Скорик // Укр. мова і літ. в шк. України. – 2016. – № 7-8. – С. 78-85.

Сценарій позакласного заходу, присвяченого двом буковинським митцям – Михайлові та Володимирові Івасюкам.

Скорик К. Кохання – як пісня, пісні – як кохання / К. Скорик // Укр. мова і літ. в шк. України. – 2017. – № 2. – С. 31-35.

Розробка уроку – ліричного концерту за творчістю поета-пісняря Володимира Івасюка.

Сорокіна Л. «Пісня буде поміж нас» / Л. Сорокіна // Укр. літ. в загальноосвіт. шк. – 2014. – № 5. – С. 44-48.

Сценарій літературно-мистецького свята у формі віртуального музею української пісенної поезії, присвячений образу Володимира Івасюка, зародженню, становленню і розвитку таланту митця, переплетений зі спогадами батька Михайла Івасюка за книгою «Монолог перед обличчям сина».

Філіпчук Н. Етико-естетичні засади творчості Володимира Івасюка / Н. Філіпчук // Мистецтво та освіта. – 2013. – № 3. – С. 2-5.

Аналіз внеску Володимира Івасюка в розвиток української музичної культури. Дослідження концептуально-змістовного, філософсько-культурологічного, народно-поетичного, мовного, художнього вимірів творчості основоположника української естрадної пісні.

Уманець Т. Сонячний дар Володимира Івасюка / Т. Уманець // Шк. світ. – 2008. – № 23-24. – С. 34-36.

Урок-лекція на вшанування пам'яті Володимира Івасюка.

Шабалтун Л. Майстри української естрадної пісні : 8-й кл. / Л. Шабалтун // Шк. світ. – 2016. – № 1. – Музика. – 2016. – № 1. – С. 7-11.

Розробка уроку про творчу діяльність Володимира Івасюка та інших представників української естради.

Щутяк І. «Пісня буде поміж нас» / І. Щутяк // Мистецтво в шк. (музика, образотвор. мистецтво, худож. культура). – 2014. – № 4. – С. 32-35.

Сценарій виховного заходу, присвяченого пам'яті Володимира Івасюка.

Яблонська О. «Недоспівано, недосказано» / О. Яблонська // Мистецтво в шк. (музика, образотвор. мистецтво, худож. культура). – 2012. – № 2. – С. 28-30.

Сценарій мистецького вечора для учнів 7-х класів про долю й музику Володимира Івасюка.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

Івасюк Володимир Михайлович [Електронний ресурс] : [біографія, творчий доробок] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [веб-сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Івасюк_Володимир_Михайлович (дата звернення: 04.11.18). – Назва з екрана.

Івасюк Володимир Михайлович [Електронний ресурс] // Герої України : [веб-сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://heroes.profi-forex.org/ua/ivasjuk-volodimir-mihajlovich> (дата звернення: 04.11.18). – Назва з екрана.

Миць О. Ф. Урок на тему «Володимир Івасюк. Відомий український поет і композитор. «Червона рута» – одна з найвідоміших українських пісень у світі» з української літератури. 7 клас [Електронний ресурс] / О. Ф. Миць // На урок : освітній проект: [веб-сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/urok-na-temu-volodimir-ivasyuk-vidomiy-ukrainskiy-poet-i-kompozitor-chervona-ruta---odna-z-nayvidomishih-ukrainskih-pisen-u-sviti-52324.html> (дата звернення: 04.11.18). – Назва з екрана.

Палійчук А. В. Екзистенціальні виміри творчої особистості В. Івасюка та архетипи національної свідомості [Електронний ресурс] / А. В. Палійчук // Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство. – 2017. – Вип. 2. – С. 232-237. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mvkfm_2017_2_40.

Палійчук А. В. Ноематичні передумови стильового мислення В. Івасюка [Електронний ресурс] / А. В. Палійчук // Музичне мистецтво і культура. – 2016. – Вип. 23. – С. 268-279. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mmik_2016_23_26.

Палійчук А. В. Сучасні культурологічні підходи до вивчення долі й творчості В. Івасюка [Електронний ресурс] / А. В. Палійчук // Музичне мистецтво і культура. – 2016. – Вип. 22. – С. 127-136. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mmik_2016_22_15.

Рутковська О. Волинські друзі композитора Володимира Івасюка [Електронний ресурс] / О. Рутковська // Волинське братство: міжнародне громадське об'єднання : [веб-сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://volyniany.org.ua/memory/527-2013-05-22-05-47-53> (дата звернення: 04.11.18). – Назва з екрана.

Степула Н. Майже ідеальне вбивство [Електронний ресурс] / Н. Степула // Радіо Свобода : [веб-сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/1492835.html> (дата звернення: 04.11.18). – Назва з екрана.

Про вихід у 2009 році документального фільму «Володимир Івасюк. Ідеальне вбивство».

Сторінки пам'яті Володимира Івасюка : [веб-сайт] : [життя та творчість, спогади, фотоальбом, дискографія, аудіозаписи]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.ivasyuk.org.ua> (дата звернення: 04.11.18). – Назва з екрана.

Філіпчук Н. Етико-естетичні засади творчості Володимира Івасюка [Електронний ресурс] / Н. Філіпчук // Мистецтво та освіта. – 2013. – № 3. – С. 2-5. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mtao_2013_3_2.

Чайка І. Феномен Володимира Івасюка, або «Червона Рута» [Електронний ресурс] / І. Чайка // Фотографії старого Львова : [веб-сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://photo-lviv.in.ua/fenomen-volodymyra-ivasyuka-abo-chervona-ruta/> (дата звернення: 05.11.18). – Назва з екрана.

Шмаленко О. О. Пісня В. Івасюка «Червона Рута»: історія створення [Електронний ресурс] / О. О. Шмаленко // Культура і мистецтво у сучасному світі. – 2015. – Вип. 16. – С. 235-239. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kmss_2015_16_34.

ВІН ПІШОВ ВІД НАС, І НЕБА СТАЛО МЕНШЕ (цитати про творчість композитора)

«Його життя — одна творчість. Він любив Україну, як дівчину, він підносив її, як мрію».

*Михайло Івасюк,
письменник, батько Володимира Івасюка*

«Його пісенна творчість є яскравою музичною пам'яттю епохи, що породила «шістдесятництво» в різному тлумаченні цього поняття. Його самого в певному сенсі можна вважати «шістдесятником».

*Лешек Мазепа,
професор Вищої музичної школи в Жевуші (Польща)*

«Володя був моїм композитором. Всі пісні, які він писав, одразу ж ставали моїми. Мені нічого не треба було придумувати, все відбувалося само собою, немовби ця мелодія жила в мені, була моєю і хтось просто торкнувся струн моєї душі й вони зазвучали.

Творче спілкування з Володимиром Івасюком було святом для виконавців його пісень. І я зазнала того свята. Не знаю, як би склалася моя творча доля, та й не тільки моя, якби ми розминулися з композитором Володимиром Івасюком».

*Софія Ротару,
народна артистка України*

«Неможливо було відвести від нього погляд — його проникливий спів забирав із собою, вів кожним словом... Його голос сильний, а разом з тим ніжний і розлогий. То був голос природи, голос самого серця. А згодом ми таки почули цю пісню у виконанні Софії Ротару — це була «Балада про дві скрипки». Була вона і в моєму репертуарі — однією з найулюбленіших».

*Назарій Яремчук,
український співак, народний артист України*

«Він спішив творити, він викрешував іскри свого таланту й запалював людські серця — це я даю вам чесне слово. Тому, напевно, його музика була наперед. Його благородні емоції, його творчість були дійсно наперед для того, щоб ми сьогодні мали таке надбання — Володимир Івасюк.

Івасюк був гуманістом. Він не порушував, не руйнував душі молодих людей — він їх облагороджував. Біля нього вони ставали кращими, вищими, гуманнішими. Ось у чому я вбачаю феномен Володимира Івасюка».

Василь Зінкевич, народний артист України

«Недаремно в нього були голубі очі – такі очі були тільки в нього, а ще бувають у маленьких дітей, коли ті дивляться у весняне небо. Коли він пішов від нас, неба стало менше, і саме небо зменшилось на одну зірку. Але на землі він залишився назавжди, поки живуть його пісні – а їм судилося довге життя, тому що на Суді Вічності, коли говоритимуть про наш Час, змалювати портрет Часу без Володиних пісень, без його голубих очей буде неможливо».

*Юрій Рибчинський,
український поет, драматург, сценарист*

«Дивись, яке воно молоде, а яке талановите і розумне! Дивуєшся, як це йому щастить створити такий чарівний світ мелодій, що хочеться в ньому вічно жити».

*Наталя Ужвій,
видатна українська акторка театру й кіно*

«Шануймо і любімо Володю Івасюка, бо за життя він нами був і недолюблений, і недоласканий, і недошанований. Ми не зовсім розуміли, поруч кого ми живемо».

Федір Стригун, народний артист України

«Я вперше зустріла людину свого віку, ровесника, від якої сходила еманация розуму, таланту й благородства – три речі, які я так шанувала в чоловіках і які разом майже не стрічаються в одній особі. Не знаю, як можна назвати наші стосунки з Володею, але це було щось таке чисте, ніжне й гарне, як маків цвіт, на який і тінь не впала».

«Митець починається з тієї пісні, яку забирають у нього, як свою, вдячні люди і вже не повертають. У Володимира вони забрали «Казку гір», «Відлуння твоїх кроків», «Водограй» і «Червону руту».

*Галина Тарасюк,
українська поетеса, прозаїк, перекладач*

«Володя був інтелігент у найвищому значенні цього слова. Ерудиція, тактовність, доброзичливість до співрозмовників, стриманість і аргументованість у дискусіях – таким знав його не тільки я».

*Роман Кудлик,
український поет, критик*

«Він був скрипалем-віртуозом і піаністом-імпровізатором, прекрасним співаком-виконавцем. Ще й досі пам'ятаю, як він виступив замість

знаменитого співака, який зненацька захворів, на престижному всесоюзному телеконцерті».

*Ростислав Братунь,
український поет, публіцист, громадський діяч*

«Я собі ніколи не пробачу однієї речі: Володя, записавши свої фонограми, просив накласти на них його голос. Через певний час казав їх розмагнітити. Робив. Якби ж тоді знати!.. Так зникло багато пісень у його виконанні, яких світ більше ніколи не почує».

*Василь Стріхович,
український звукооператор і звукорежисер*

«Відповідальність за свою працю – єдина прерогатива творця Івасюка. Стрижень душі – єдина опора в тій праці».

*Тамара Севернюк,
поет-лірик, поет-пісняр, перекладач, публіцист*

«Його любили – щемно, трепетно, гордо. Володимира Івасюка – сина, брата, композитора, музиканта... З цією любов'ю не крилися, він її відчував, але вона його не псувала. Навпаки, справді прагнув ставати досконалішим. І це йому вдавалося».

*Надія Бабич,
український мовознавець, професор*

«Кому ж ти, друже, став на заваді, у чому твоя провина, що твої юначі крила так жорстоко підрубали й обірвали твій лет на найвищій ноті, на крещендо? Твої пісні – ковток води живої, вони бентежать серце, і їх любитиме й співатиме Україна завжди».

*Жан Макаренко,
відомий буковинський радіожурналіст*

«Був він самородком. Із 107 пісень, написаних Івасюком за таке коротке тридцятирічне життя, немає двох подібних. Це унікал! Ось де почерк Майстра!».

*Іван Попович,
композитор і співак*

«За життя не треба заздрості. По смерті – не треба улесливості. Радій, Буковино, – ти народила таку Трійцю: Івана Миколайчука, Володимира Івасюка, Назарія Яремчука...

Плач, Буковино, – ти дочасно втратила таких трьох синів.
Думай, Буковино, про тих, хто у тебе є».

*Марія Матіос,
українська письменниця*

«Не варто віддаватися моді, вона ж уподібнюється хамелеону, а по-справжньому цінною є класика. Творчість Володі Івасюка... Вона па-сує до кожної делікатної душі, вона юним, шаленим ручаєм розлилася у наших серцях назавжди».

*Юлія Присяжна-Гапченко,
українська журналістка*

«Любов до музики і медицини єднала нас. Молодість сама по собі прекрасна, але незрівнянна ні з чим, коли поруч з тобою людина, яка тебе розуміє і підтримує у всьому, зачаровує тебе своєю красою і розумом, дарує тобі ніжну гру чарівної скрипки і свої перші пісні. ...Уже пізніше мені розповідали, що Володя був у мене закоханий. Але сам він ніколи не зізнавався мені. Напевно, йому легше було про все сказати у піснях...».

*Марія Соколовська-Марчук,
одногрупниця в медичному університеті.
Їй присвячено пісню «Червона рута»*

«Найкращим твором Михайла Григоровича Івасюка є його син».

*Ірина Вільде,
українська письменниця*

«Зі Львова, незадовго до смерті, Володимир просив мене написати баладу про Марусю Чурай, таку баладу, яку можна було б покласти на музику. Я написав. Правда, й досі не знаю, чи сподобалась вона композиторові, чи працював він над мелодією до неї.

Знаю тільки, що інтерес Володимира до образу легендарної піснярки був не випадковий. Його хвилювала, розбуджувала уяву прекрасна і водночас трагічна доля славної дочки нашого народу, яка прожила життя коротке, але створила такі пісні, які житимуть на землі, допоки й світу... З повною самовідданістю творив і Володимир Івасюк».

*Василь Марсюк,
український письменник, поет, публіцист*

ГРІШНИЙ ПЕРВОРОДНИМ ГРІХОМ ТАЛАНТУ (власні вислови митця)

«У мене іноді бувають такі моменти: до якогось часу я почуваюся нормальною людиною, а через кілька секунд мене охоплює непереборне бажання співати. Тоді я тихенько ховаюсь від усякого товариства й чекаю закінчення цього «музичного наслання». Іноді це триває декілька днів. Я ходжу сам не свій, а мама, наступаючи мені на п'яти, тихенько перепитує «Що з тобою?», друзі-товариші дивно посміхаються, а мені загалом у ці хвилини чомусь дуже незручно.

В такі дні я пишу пісні. Вони для мене, як свято. Всю навколишню сіру прозу забарвлюю найкращою рожевою барвою моєї уяви. Зі мною залишаються тільки ритми й гармонії».

«Пісню дивно порівнюють з птахом... одне крило – музика, друге – поезія. Безкрилий птах – безкрила пісня. Отже, в пісні музика й вірші рівнозначні. Але, якщо послабити вимоги, хай навіть до одного зі складових – музики чи віршів, це означає стати на шлях ремісництва».

«Чи ж школа Лисенка, Чайковського, Леонтовича – чужа естрадній пісні? Закон у мистецтві один – до джерел краси».

«Все треба знати. Все пропустити через клавіші».

«Своєрідний стиль виконання й талановите трактування фольклору полонили мене, коли я почув ансамбль на сцені. У «Смерічку» я приніс свої перші пісні».

«Я ніколи не думав, що зможу писати пісні. Правда, музику я дуже люблю, чую її навкруги. Все, здається мені, співає. Якось з батьком ми йшли лісовою стежкою, і він запитав мене: «Чи я чув, як співають дерева?». Я спочатку не вірив. Ми увійшли у густий ліс. Перестав падати дощ, і небо прояснилося блакиттю, а з смерекових гілок падали краплі, співаючи стару знайому мелодію».

«Талант – це з п'яти років гупати щодня по клавішах рояля і пиляти скрипку смичком. І ні про що не думати, крім музики...

Талант жадібний до книг. Без них він нидіє. Та це прописні істини. Неперехідні цінності творять тільки трудівники, особистості. Обивателі тільки заздять, гальмують і зводять наклепи»...

«Кожен мій твір породжує у мені болісно-солодкий дроз, який збагачує моє духовне життя. Без нього в душі була б цілковита порожнеча. Той дроз робить серце здатним чинити на світі добро».

«Я не розумію, як можна вважатися музикантом або просто культурною людиною і не знати українського фольклору. Мрію стати композитором, тому вибираю усе прекрасне, створене народом, щоб мати в душі якусь основу для своїх творів. Без народного ґрунту – я ніщо. Для мене український фольклор – підручник, написаний геніальним автором...».

«Мистецтво не може бути наслідувальним. Воно повинно розбуджувати нові думки, почуття і, зрозуміло, дивувати й тішити новизною».

«Якось на вулиці я почув свою пісню. Її співали солдати. Це було так несподівано, що мимоволі сам рушив за строем. Одверто кажучи, стало трохи сумно. Чому? Мабуть, від того, що пісня вже належала не мені. Знаєте, це почуття важко передати словами. Щоправда, відразу подумав: «Хіба можна тримати птаха у клітці? Йому потрібна просторінь. Для польоту».

«Жайвір не має права співати так, як співає, бо то буде націоналістичний спів. Він мусить розливатися трелями солов'я або цвірінканням горобця. Це буде справжній інтернаціоналізм. Синиця має каркати, як ворона, а півень крякати, мов качур. Корова має іржати, а кінь вити по-собачому. Тільки таким чином світ наповниться шедеврами і справжньою красою.

Французи, італійці, росіяни і всі інші народи співають своїми мовами, і їх ніхто не називає націоналістами. А ми, українці, вже з самої колиски стаємо націоналістами, якщо матері співають нам українські колискові. Тому нас перевиховують у концтаборах. Українець перестає бути націоналістом аж тоді, коли зневажає свою мову, пісню, свої національні традиції, любить усе, крім свого рідного».

ВЕРНИСЬ ІЗ СПОГАДІВ

(лист до сина Михайла Івасюка (посмертний))

«Я знаю тільки одне: ти чудовий син – благородний, ніжний, ласкавий, і хотів завжди робити те, що робив батько. Потім ти грав чудово на скрипці і віолончелі... Потім ти співав і малював. Нарешті, складав пісні й інструментальні твори... Ти став композитором. Я радів, Сину... Тобі було приємно, коли я тебе хвалив, але ти боявся, щоб я не похвалився тобою при людях... Тому я завжди казав, що ти гарний син і що робиш непогано свою справу... Ти був цим задоволений.

Але люди часто говорили і навіть у газетах і журналах писали, що ти талановитий. Що в тебе яскравий талант. Вони мене переконали. Я думав так: наш народ не здивуєш талантом, бо у нас таланти ніколи не переводились. А ти здивував трохи... Викликав протягом десяти років захоплення.

Ти не прочитаєш цих рядків ніколи, але я вимовляю їх перед твоїм світлим обличчям. Вважаю, що кажу про тебе правду – трохи схвилювано і більше любові вкладаю в свої слова... Я ж батько».

Травень, 1979 рік

БЕЗ ТЕБЕ ВСІ РОЯЛІ МЕРТВІ, БЕЗ ТЕБЕ ВСІ СКРИПКИ МОВЧАТЬ...

(спогади рідних про дитинство композитора)

«Ми купили чотирирічному Володі мандоліну. Однак скрипка приваблює його більше і він просить мене:

- Купи мені скрипку.

- Ще рано, синку. Мусиш трохи підрости.

- Тоді купи акордеон.

- Маленьких акордеонів немає у продажу, а є лише такі, що ти не піднімеш, – пояснюю йому.

Не зводячи з мене благального погляду, син каже:

- Купи, я буду тільки дивитися на нього».

«Наші розмови з маленьким Володею часто мали майже гумористичний характер. Ми вигадували різні казки та баєчки, як оця:

- Ось до твого тата прийшов якийсь вуйко і сказав: «Я – всесильний король, у мене повна пивниця золота й діамантів. Очі мої тішаться і веселяться, а серце сумне, як осіння ніч, бо нема в мене такого сина, як твій Володько. Я дам тобі, батьку, половину свого королівства і десять скринь зі скарбами, а за це твій Володько хай буде моїм сином...». Роблю коротку паузу й запитую:

- Ну-у, що має тато відповісти тому королеві?
— Тато мене не віддасть... — відповідає поважно».

Михайло Івасюк

«Якось учитель Візнюк Ю.М. попросив батька переписати «Концерт» Л. Зейца. Тато завжди переписував програмові речі Володі — у нього був гарний почерк. Однак через зайнятість не встиг вчасно впоратися з тим завданням. І ось Володя повертається зі школи усміхненим, дивиться на тата з лукавинкою в погляді. Простягає щоденник і каже:

— Подивись, яку ти оцінку заробив.

Тато перегорнув сторінки щоденника і прочитав написане жирним шрифтом: «Чому не переписали «Концерт» Зейца? Оцінка батькові — двійка».

Щоденник Володі пішов по руках усієї родини. У тата закрутилися сльози в очах — не від образи, а від зворушення. Увечері подався до вчителя й попросив прощення».

Галина Івасюк

СТРИЖЕНЬ ДУШІ

*(летсплей за повістю М.Г. Івасюка
«Монолог перед обличчям сина»)*

Зими, здається, немає кінця. Уже початок березня, а сніги метуть, як навіжені. Наше районне містечко Кіцмань погрузло до самого пояса. З хати не хочеться носа висунути. Та я з легкістю проходжу по кучугурах — ніби лечу, ледь торкаючись їх черевиками. Я молодий, збентежений, щасливий — чекаю ж сина.

Бігаю по тих снігах до лікарні, а в голові весь час зринає гарне, мелодійне ім'я — Володимир, Володько...

Я викладаю французьку мову в кіцманській середній школі. У мене перший урок. Я трохи розсіяний. Мені причувається крик дитини, і я усміхаюся до класу.

Чую стук у двері. Виходжу. Переді мною стоїть учителька хімії Олена Василівна Цибульська.

- Чому ви ще тут? — кинула докірливим тоном.
- А де мені бути?
- У вас народився син...

Не пам'ятаю, як я йшов по високих зав'ях, здається, що вони розступились переді мною. На мене нап'яли якийсь халат і впустили до палати. Торкаюся устами зблідлого чола втомленої матері і стою, зачарований, перед сином.

Наступного дня рано-вранці прокидаюся. Короткий стук. І в ту ж мить двері розчиняються. На порозі з'являється лікар Марина Денисівна.

- Доброго дня у вашій хаті: я ненадовго... Йду з нічного чергування. Зайшла сказати, що вас спіткала велика біда. Нещастя ж ваше велике. Вашому сину випекли очі.

- Я вас не розумію, – кидаю, хоч уже збагнув. – Про що це ви?

- Кажу ж, ще після народження. Вашому сину закапали очі ляпісом, але не двопроцентним, а дванадцятипроцентним. То дуже сильний розчин. Усе залежить від вас. Мусите негайно їхати до Чернівців і привезти професора Радзиховського. Це чудовий фахівець. Тільки він може врятувати зір вашого сина.

Привіз професора. Стою в коридорі, мене кличуть, дають халат і ведуть до сина. Професор Радзиховський не приховує своїєї прозорості і теплої усмішки.

- Ви молодий батько, ходите в окулярах, а ваш син буде без окулярів...

У нього чудові оченята. Розчин ляпісу не пошкодив очні яблука, обпik лише повіки, але через тиждень і сліду не побачите. Тут велику роль відіграв, здається, захисний рефлекс, який нам подарувала матінка-природа.

Розглядаю сина довго і жадібно, очей не можу одвести, шукаю у них своїх рис. Яка ніжна ця дитина! Гладжу теплою рукою його рожеве тілице і не тямлюсь з утіхи.

Моя радість тьмяніє трохи від того, що по личку уздовж носика, пропалено дві чорні доріжки. Це краплі ляпісу котилися з його очей, залишаючи після себе чорний слід. У голові ворушилась думка, що син при своєму народженні заплакав чорними сльозами. Мені страшно від цієї думки. Відмахуюсь від неї, мов від лютого шершня.

ДИВО-КВІТКА В ГОРАХ РОЗЦВІТАЄ

(старовинна грецька легенда про руту)

Володимирі Івасюку вперше ця легенда трапилася у гуцульських наспівах, коли записував народні пісні. Причарувала його рута і стала зати перлиною у творчому доробку й душі митця.

Рута взагалі цвіте жовтим суцвіттям, але трапляється й таке, що вона один раз на 10 років зацвітає червоно. Чим пояснити цю таємницю? Її розкриває старовинна грецька легенда про кохання юнака і дівчини:

«Від їхнього кохання розквітали поля й ліси, люди раділи, співали пісень.

Та на горі закоханим врода дівчини викликала любов у серці старезного бога Еола, який почав залицятися до красуні – удень і вночі він зва-

блював її облесними словами та обіцянками. Хотів, щоб дівчина глянула на нього прихильно і відповіла любов'ю на його пестощі. Та вона й чути не хотіла про нього – була вірна юнакові.

Ревнощі запопадливого Еола не знали стриму. Він геть оскаженів і нарешті помстився за своє нерозділене кохання та потоптану й зневажену гідність божка. Він вибрав хвилинку, коли закохані прийшли на побачення, накинувся на хлопця й дівчину і відняв у них життя.

Жалюгідний стариган! Хоч йому було вже понад тисячу літ, не міг збагнути просту істину: кохання твердіше від каменя, палкіше від вогню і сильніше від смерті. Любов дівчини і хлопця не загинула, а перетворилася на дві квітки: на руту із жовтим суцвіттям і червонястими листочками та лілуватато-рожевий ясенець. Вони як двоє дітей, завжди і всюди одне біля одного. Ясенець трохи вищий, – ніби для того, щоб пильнувати, аби якийсь стариган не забрав його кохану.

І рута не байдужа до ясенця: один раз на десять років розквітає червоним квітом, аби коханий любувався нею і увібрав її вроду у своє серце. Якщо під час того чудодійного цвітіння будь-яка дівчина знайде той цвіт, то візьме у нього всі чари і причарує назавжди свого коханого легеня!».

ТИХІ КВІТИ ЛЮДСЬКОЇ ПАМ'ЯТІ ПРО МИТЦЯ (пісні та вірші, присвячені В. Івасюку)

Соло кленового листка...

1.

Холодний дощ. Листя... Багато листя... На алеях, на парасольках, на оздоблених крапельками дощу авто... Посеред парку росте клен. Самотній клен. Він ніби горить, незважаючи на сірий дощ. Я зупинилася під самотнім кленом. І чомусь пригадалися вірші Володимира Івасюка. Володимире, ти любив осінь!? (Твої вірші навіюють приховані осінні нотки...) Під перешіптування кленових листків раптом... Я почула мелодію! Соло кленового листка!

2.

Холодний дощ. І жовте-жовте листя!
На мальвах – іній! Надто пізно розцвіли...
Срібний лелека загубив намисто -
Прозорі сльози і ненароджені пісні.

А той лелека прилетів зі сну,
Що народивсь в краю гірських потоків.
В нічному небі відшукав свою зорю
Й веселим водограєм спустився з гір високих.

У сні травневому – каштанів дивосвіт,
На арфі янголятко казкове соло грає.
Безсоння аквареллю фарбує небозвід
І слово з крапель вічності стежину прокладає.

А згодом слово, наче білий корабель,
По струнах скрипки, як по морю пропливає!
Народжується пісня! Летить, мов журавель
І дивовижний слід у душах залишає!

Віддавши пісні крила, беззахисним ти став...
Та в кожному твоєму слові – жаринки щастя й болю.
Ти «лаври Герострата» собі не приміряв,
А світлий слід залишив – розмай пісень, як доля.

Нестерпний біль «Елегією» проріс
Із батьківського зболеного серця.
Зі сну зимового вже прокидався ліс,
Коли ти піснею ввійшов в своє безмертя.

В вінок пісенний ти заплів зорю,
Неспокій, вільні крила та різнобарв'я краю.
Шукав, знаходив квіти, та не знайшов одну...
Що додала б до долі роки в земному раї.

Не знайдену тобою, ми квітку ту знайшли!
Звучить «Червона рута»! Її весь світ співає!
Та боляче за словом неспіваним твоїм,
Яке співають, може, у піднебеснім раю...

Яке не покружляє вже срібним журавлем...
Вишневим цвітом не розпуститься у травні...
Не стане листопадом, сніжинкою, дощем...
Бо вже зрослося з вічністю у посмішці ласкавій.

Незламний дух переродився в добру славу,
У пісню, що підживлює духовне джерело!
Кружляють в вальсі дивному Івасюка октави...
Вдихають в плинність часу не знищене тепло!

З.

І дощ перестав. І завіяв вітер. І почало кружляти листя у якомусь неземному вальсі. І кленове листя почало співати! Пісню, яку не доспівав ти...

Родіка Зегря

Твоя пісня завжди поміж нас

Володимир Івасюк

Уже минуло стільки літ і зим,
Як ти не ходиш у далекі гори.
Ти в небеса пішов ще молодим,
І стали сестрами тобі всі зорі.

Без тебе в горах грає водограй,
І слухають ту музику Карпати.
Ти хоч із неба пісню заспівай,
Щоби зраділа Україна-мати!

Приспів:

А ти віддав всю душу й серце пісні,
І через пісню ти страждав не раз.
Хоч ти полинув, наче дивний птах, у
вічність,
Та твоя пісня буде завжди поміж нас.

Самотня скрипка тужить на стіні.
Життя вирує, і спливають роки,
А на твоїй обірваній струні
Звучить іще відлуння твоїх кроків.

А людям радість сонце шле з небес.
Веде бабуся внученьку за руку.
А знаєш, ти у пісні знов воскрес -
Дівча наспівує «Червону руту».

Мирослав Воньо

Ода Володимирі

Ввійшов у життя ти, не знаючи броду,
Не віддав, як швидко скінчиться твій
шлях,
Та нам залишились намиста мелодій
Й пронизливе світло в блакитних очах.
Міняються стилі музичні і мода,
На сцені панує убога попса,

А в творах твоїх – таїна генокоду -
Землі української вічна краса!
Тебе полюбили на заході й сході,
На півночі й півдні лунають пісні.
Твій усміх, такий чарівливий, Володю,
У душу немов зазирає мені!
А ти чоловік незабутній, Володю,
Бо музику в жінці почути зумів!
Оспівував ніжність її, звабу, вроду
І радість лунала на сто голосів!
Ідеї знаходив в коханні, природі:
У горах, потоках, світанках, житах.
Свобода у творчості, тільки свобода!
І доказ тому – твоє дивне життя.
Шуми лісові, ручаїв тихі води,
Любов і самотність, щемкі почуття...
Ти щастя своє, від життя насолоду
У звуки, акорди й слова обертав.
...Хто був той підступний безжалісний
злодій?

Історія поки що вперто мовчить...
Ти з нами. Ти поруч. Ми разом, Володю!
І пісня твоя незабутня звучить!

Вікторія Рутковська

Хворіють вікна

Сонет

Хворіють вікна на важке безсоння,
Моє чекання теж не знає сну.
І кожен подих – крик у ніч жажну,
Що не згасає й в ранку на долонях.

Думки наївністю мене полонять -
Мо', в вічності намацаю стіну
І крізь шпарину я тобі гукну,
Що я без тебе жити більш не годен.

Якби ти знав мою святу любов,
Ти б тисячі смертей переборов.

І серед болів, бур, жаских тривог
Ти б марище прогнав з моїх очей
І зняв тягар самотності з плечей –
Ти ж мій єдиний син, єдиний бог.

Михайло Івасюк

Із голосу скрипки

Помирає скрипаль, та до рук його ту-
литься скрипка.
Дотикається рук, та німують скорбот-
но вони.
Мов не бачить ніхто, що смичок пере-
труджений випав.
І що журиться скрипка в чотири пе-
чальних струни.

Дайте голосу їй, бо вона – і дружина, й
родина,

Все, що втратив скрипаль, і все те, що
здобув у житті,
Бо витає над ним його співу пора ле-
бедина,
А без нього не міг і в найтяжчій своїй
самоті.

Дайте голосу їй... Бо прощається скрип-
ка журливо.

І прихилить крило пережита, посивіла
даль.

Дайте голосу їй... Хай залишиться му-
зики диво,

Може, легшою буде вже остання для
нього печаль.

Слова Володимира Вознюка.

Музика Мар'яна Гаденка

І листя кленове.

І скрипка. І – тінь...

1

Натомлена гілка над юним чолом,
Земля, заскорузула під бігом крутим.
Поволі відчалує років пором,
І хвилі – мов дим. А там, за димами,
обійми доріг,
І все, що ти любиш. І Всесвіт без меж.
І обрій далекий. І отчий поріг.
І всі – ким живеш.

2

Куди нас думи привели?
Про що мовчать печальні плити?
Бездарні спомини, коли
Життя не маєш з ким ділити.

3

Не піддається відчай втрат
Напливам мудрості гіркої,
Хоч, певно, є в згасанні ватр
Огонь снаги неговіркої.

За той хитливий промінець
Хто не хапався в лютім болю?
Бо як повірити кінець,
Коли ще йдеш по теплім полю.

Снага ще дихає в листві,
Дарма, що віття знемагає.
Ти чуєш доторки живі,
І щось в тобі відімліває...

Немилосердну чорну путь
Кудись відносить димний вітер.

Тамара Севернюк
(вірш народився
на Личаківському кладовищі,
біля навічного Володиного Дому)

В музеї Володимира Івасюка

Як трепетно заходити сюди,
Де кожен крок – відлуння слів і болю,
Де плин років – як бистої води -
Освячений несмеркклою любов'ю,

Де кожна річ – живе звучання нот,
Несмертних струн Володиної скрипки,
Святий стелаж... папір... перо... блокнот...
Отець і Син... Міраж в квадраті шибки -

Знайомо все... Так близько... Й – далечінь,
З якої вже ніхто, на жаль, не верне...
Але безсмертна в цих кімнатах й тінь
Великих Душ... Високих, як – Говерла.

Цей стіл. Цей дзбан. Картки і програвач,
Ця шапка й куртка. Птах посеред
хати...
Дивись і слухай, навіть як – незряч...
Отець і Син. Життя. Й Велика Мати.

Як гордісно заходити сюди...
Бринить в душі навів Червона Рута...
У цей Музей – святий ковток Води,
Як вовік не доторкне отрута.

Тамара Севернюк

Пам'ять, як червона рута

Композитору і співаку В. Івасюку

Пам'ять – як червона рута.
Горить, немов на небосхилі.
Капає з минулого отрута.
Я був на його могилі...
Коли на правду була скрута,
Німіли гори і степи.
Проросла червона рута,
Як зернята, у снопи.
У карпатським древнім краї,

Де вода біжить стрімка,
Розбудили водограї
Світлу душу юнака.
Де струнки шумлять смереки
На вершинах у Карпат,
В чересах хлопців попереки,
Вінки із рути у дівчат.
Річка в'ється поміж лук,
Пінить воду з каламуті.
Володимир Івасюк
Породив червону руту.
Ой лети, червона рута,
Піснею у всі краї!
В Україні не забуті
Слава і сини твої.
Обняла червона рута
Степи й перевали.
Розірвались усі пута,
Що народ тримали.
Запалали з тої рути
Чесні душі у людей.
Україні завжди бути.
Хай світ чує спів оцей.
Піднімались з рутою руки -
Волю знову здобувати.
З півночі летіли круки -
Світлу пісню убивати.
Тільки мертвим на коліна
Ставить зашморг пісняра.
Але пісня вже нетлінна,
Бо жива і не вмира.
Били дзвони тоді в Львові,
Тіло Личаки взяли.
А пісні звучали нові,
В руті все цвіли, цвіли...
Не затухне в душах смута.
Завжди Івасюк між нами.
Розцвіла червона рута
Українськими серцями.
Де степи і перевали,

Де ліси і моря плес,
Люди Руту заспівали.
Геній пісні знов воскрес!

В'ячеслав Сухарльов

На смерть Володимира Івасюка

Зчорніла рута, скапала слізьми
На партитуру, як останні знаки,
Карпатський птах на скелі впав криль-
ми,
І світ по нім трембітою заплакав.

З усіх усюд злетілися пісні
Підставити свої широкі крила...
Та пізно – листя вже вкриває сніг,
Лягає тіль холодна, як могила.

Ридає скрипка, лопає струна
І туго б'є по жилах, наче зашморг,
Німий рояль чорніє, мов труна,
Тут не співати, навіть думать страшно.

Живуть, виходить, наші вороги
І ріст, і цвіт їм не байдужі наші,
Одним для них народ цей дорогий:
Що має ситний харч і добру пашу.
А дух наш – як вогонь, страшний для
них,
Души його – петлю міцніш затягуй –
Щоб, як творець, щоб, як народ – ти
зник,
А лиш були одні робочі тягла.

Маестро, ви ж такий ще молодий,
За Вами лебедять небесні звуки...
Яку весну вихлюпують сади,
А нам таку роковану розлуку.

Степан Бабій

Пам'яті Володимира Івасюка

Відмінено музику.
Дні відмінені.
У крапельці тиші –
ти весь
Торкаємось смутком до твого імені,
Бо в імені –
ти ще живеш.
Та кров,
Володимире,
З руті скапує
І піснею плавить льоди...
Але,
Володимире,
Нас багато є,
А ти ж був...
А ти
Є
Один.
Буває, до смерті уже вмираєм ми.
Ти, вмерши, ніколи не вмер.
Та вмер...
І течуть віки зореграями
Тобі в твоїй пісні тепер.

Віктор Вербич

Пісня пам'яті

В терновому вінку мелодій
Навіщо йдеш у небеса?
На кого кидаєш, на кого,
Весняний наш пісенний сад?

Заплаче мати в дикій тузі
І сивим левом стане Львів.
На кого кидаєш ти друзів
І ворогів, і ворогів?

Приспів:

Пішов у синє небо він,
Мій брат по долі і по крові.

І стогне звір, сумує звір
В душі і в музиці, й у слові.

Без тебе не квітує квітень,
Без тебе – літо, мов зима.
Скажи мені, на тому світі
Є Україна чи нема?

Чи справді там, за небокраєм,
Не знають наших кривд і мук?
Чи там так ангели співають,
Як ми в часи тяжких розлук?

Приспів:

Ти був шаленим і відвертим,
З блакиттю чистою в очах.
Без тебе всі роялі мертві,
Без тебе всі скрипки мовчать...

Як важко, брате мій, без тебе
Українську пісню колисать.
Не зорі падають із неба,
Зірки ідуть у небеса...

*Слова Юрія Рибчинського.
Музика Геннадія Татарченка*

Ой мамо, ой мамо, що то за причина:
Стали чогось мальви рано обсихати.
То мабуть, від того, що гаряча днина,
Не журися, доню, – тихо мовить мати.

– Ой мамо, ой мамо, серце біду чує,
Бо чогось так ніє страшно цілий день.
І друга скрипка вже не жартує,
І перша грає сумних пісень.

Мовби струни трісли... Стало тихо-тихо,
Ніби я почула тихий братів клич.
Ой мамо рідненька, то напевно лихо,

Бо луна несеться десь з-під Брюхович.
Навкруг соловейки весну вихваляють,
Рідний край дивує співом чарівним,
Лиш один забитий в Брюховецькім гаю
І вся Україна тужить вже за ним.

Катові набридли співи солов'їні,
Катові ніколи не здригне рука.
В траурі застигли очі України:
Не почуєм пісні вже Івасюка.

Ще одного сина мати не діждалась,
Ще одного брата втратили і ми.
Щоб червона рута нам не обсихала,
Біля водограю вмиемось слізьми.

Володимир Полянчук

Молитву серця в пісню переллю

Де несе Черемш води сині,
Де іскристо б'ється водограй,
Там судилось юному хлопчині
У піснях прославити свій край.
Понад краєм пісня не згасає,
Чайкою злітає в небеса.

Диво-квітка в горах розцвітає
І душа світліє, як роса.
Він не схибив на крутій дорозі
З вогником жаданим у руці.
Билось серце в радості й тривозі:
Тільки б не погасли промінці...
Глянь, горить тих променів багато,
Поміж нас живуть оті пісні,
Кожен їх бере собі у свято,
Щоб цвісти розмаєм навесні.

Миррослава Фуштей

Володимирі Івасюку

Чом сумні, смереки? Чи не хворі?
Напились холодної роси?
Поставали в мовчазному горі

й розгубили раптом голоси.
Тільки вітер затагнув щось дико
і зірвався раптом на фальцет...
Ой музико! Закричи хоч криком -
це ж останній у житті концерт.
Винувато повернувся до зали.
На обличчі – відчаю печать.
Зав'язали пісню... зав'язали!..
В три петлі скрипкового ключа.
А без неї, Музики, не встати
й не розкласти біль на півтони.
Таж за ним Мелодія, як мати,
Припадала до його труни!
На губі бриньчав безумний вітер.
«Не гу-бі-ть!» – верталось з висот.
У пустелі тридцяти двох літер
Помирало вісім крапель нот.

Валерій Герасимчук

Володимирі Івасюку

Твоє слово недоказане,
Твоя пісня недоспівана,
Твої роки недожиті на землі.
Але пам'ять залишилася,
Але мрія не розбилася,
Твої думи поміж нами ще живі,
Ще живі...

Приспів:

Дав Ти життя Україні своїй,
Її щирим серцем любив.
Безмежним багатством
І пісень, і мрій
Народу своєму служив! (2)
На могилу йдемо з квітами
І сльозами непролитими,
Що застигають кожен раз.
Твого слова не забудемо,
Твою пісню доспіваємо,

Твоє серце завжди б'ється серед нас,
Серед нас...

Приспів.

Леся Горова

Володимирі

(Пам'яті В. Івасюка)

Зелене листя в'яне на каштанах,
Калини ж цвіт нев'янучий горить!
Душа Твоя в мелодіях на струнах
І в серці українському дзвенить.

Приспів:

Шепочуть квіти стиха: «Володимир!»,
Калина плаче: «Де Ти, Івасюк?»,
У відповідь лунає: «Відлетів я в вирій!
Народе рідний пісню не забудь!
Хай вірші мої будуть поміж вами,
Мелодії нехай єднають вас».

Той дзвін лунати буде вічно!
Як вічна пам'ять і любов!
Всяляє віру в душу міцно
В добро земне щомиті знов.

Ніщо не в змозі погасити
Спів того дзвона у душі!
Повік і скрізь буде будити
Він чисті помисли й святі!

Микола Джумак

Мабуть, той звичай в наших генах -
І нерозумний і сумний -
Вважають, що геній – ще не геній,
Коли він поруч і живий.
А був уроджений він геній,
Як Моцарт, Гейне, як Єсенін,
І та ж страшна, зловісна сила
Його, як їх в свій час, давила.

Все це ми добре зрозуміли,
Як склав Співець свої вже крила...
Тож най ці зболені рядки
Хоча би стрічкою тонкою
Вплетуться в Пам'яті Вінки
Над ранньою Співця труною.
Щоби палало не вгасимо
Нам у віках ім'я Його,
Орфеєм ніжним України
Назвав народ Співця свого.
І вірю я, що у висотах,
Де чистих душ слід не зника.
На чарівній космічній ноті
Бринить «Зоря Івасюка».
І поки що астрономи
Не віднайшли, але знайдуть
І у реєстр нових поповнень
Під іменем цим занесуть!
Яка б нас не гнітила скрута.
Та виживе наш рідний край.
Бо в нім цвіте ЧЕРВОНА РУТА
І грає в горах ВОДОГРАЙ!

Зойкнула в лузі калина,
Ранок судима звела.
Руту червону безвинну
Смертю прошила стріла.
Згасла легенда естради -
Гетьман козацьких пісень.
Доля була безпорадна -
Ніч розстріляла день.

Олена Швидко

Жайвір

Пам'яті Володимира Івасюка

Тремтить на віях золота роса -
Не встиг, не виспівав, не дописав.
Але живе про тебе світла пам'ять,
Ростуть в кімнатах висаджені пальми.

І цілий сад посаджений росте.
Твої пісні вбира український степ,
І голосно вони звучать в Карпатах,
А ту, яку не встиг ти дописати,
Під серцем я своїм давно колишу.
Лише боюсь, чи так, як ти напишу.
Щоби добра вихлюпувала повінь,
Співучий жайвір над весняним полем
Між небом і землею зависа.
Твій образ в його співі воскреса.
Здається, ту твою найкращу пісню.
Яку ти відкладав все на опісля,
Вгадав й виспіває у небі жайвір.
Людські серця так, як і ти вражає.

Володимир Вознюк

У день 59-річчя Володимира Івасюка
Так хочеться: «Привіт, старий!», -
сказати.
І я кажу. Ти ж молодо мовчиш.
Чекають друзі. Кожен біля хати
Для ран твоїх випестує спориш.

Притулиться спориш цілющим листом
до ран, до нерозбуджених пісень,
і ти розкутим, богорівним хистом
освітлиш звично і темнуший день.

А десь ген-там, в позаземному світі,
напевне, щирим зором бачиш те,
як тут, Володю, в місті первоцвітів,
червона рута цілий рік цвіте.

Володимир Вознюк

Червону руту не шукайте,
і ніжних пелюсток-вогнів.
В лісах даремно не блукайте, -
Ніхто цю квітку не зустрів.

Це символ мрійника-поета,
вогонь душі, вогонь митця,
що враз згорів, немов комета...
(...Коротке зоряне життя!)
Червону руту не шукайте,
бо вам забракне вечорів.
Навік ім'я запам'ятайте
Того, хто в творчості згорів.

Володимир Квітневий

Ви завесніли знов, Карпати,
До вас вже знов вертають солов'ї,
О, як я вас любив! Я міг за вас віддати
Все, що зумів за вік прожити на землі.
Знов Україна, наречена,
Квітує май у ній, та вже без мене...
Я так любив її, мою єдину, вічну!
Любив і безталанну, любив і благосло-
венну.
Пісні, мої пісні...Не розгубіть, брати,
Не розгубіть їх – ні в зимі, ні в літі;
О, як я їх плекав! Я ними так страждав!
І тільки й ними жив на білім світі.
Якщо комусь іще не заспівав,
То лиш тому, що сил уже не стало,
Якщо комусь із вас не посміхнувся,
Простіть – не встиг, бо жив так мало.
Я вас любив, я так вас всіх любив!
Люблю і там, відкіль вже не вернуся.
А усмішку мою я в сонячну вплету,
І разом з сонцем вам щоранку усміхнуся.

Василь Зінкевич

Пам'яті Володимира Івасюка

1

Ще грають сурми. Ще лунають звуки
Його мелодій. А з боків йому
Ловці викручують музичні руки
І тіло вішають у темну тьму.

Як гнівно зорі дивляться із неба!
Гуде органно ввесь деревний світ.
І знавісніла, вбивницька ганеба
Сповзає в нору, мов лякливий кріт.

Нехай не вчує невмируща «Рута»
З естради поклику свого творця, -
Луну мелодій веселить могутя
І б'є приборями в палкі серця.

Настане суд – і злочини таємні
На сонце виставить колючий дріт.
Ростуть у душах іскрометні кремні
І крешуть помсту на московський гніт.

2

О скільки квітів, скільки квітів!
Мільйони пелюсток-привітів
Лягають на труну.
Вся Україна йде до гробу,
В серцях тамуючи жалобу,
Відомщення луни.

О скільки неба, скільки неба
Повито в смуток – більш не треба!
Ридає вся земля.
Від Свидника до П'ятигір'я
Клекоче помстою безмір'я,
Встають і Карна й Жля.

О скільки гніву, скільки гніву
Нуртує душу бунтівливу -
Гартує кару кар.
На зло диявольського Кремлю,
Що вбив синів твоїх, талує землю,
Керуй, народе, вдар!

3

Немає Мельника, немає Алли.
Похоронив нарід Івасюка.

Мільйони тіл у голод закопали –
Мовчить земля над ними, нелегка.

Одні сконали від в'язниці й кулі,
Від муки – другі, треті – вже й самі...
Мільйони йдуть, як череди знебулі,
На всесоюзну панщину – німі!

Московський кнут виляскує в колгоспі.
Але приглянься – він уже слабий.
Народе, чавлений Москвою поспіль,
Навідмаш бий – і наступай, і бий!

Кінець наругам! За прийдешню волю
Рудою кров'ю ворога кропи!
Пойняті помстою, із горя й болю,
Гримлять Карпати й клекотять степи.

І вирушають у похід не хлипи,
Не нарікали, а посвят мужі.
Грядуть живі, палючі смолоскипи –
Тремтять опричники, свої й чужі!
Яр Славутич

ОРФЕЙ СИНІХ ГІР

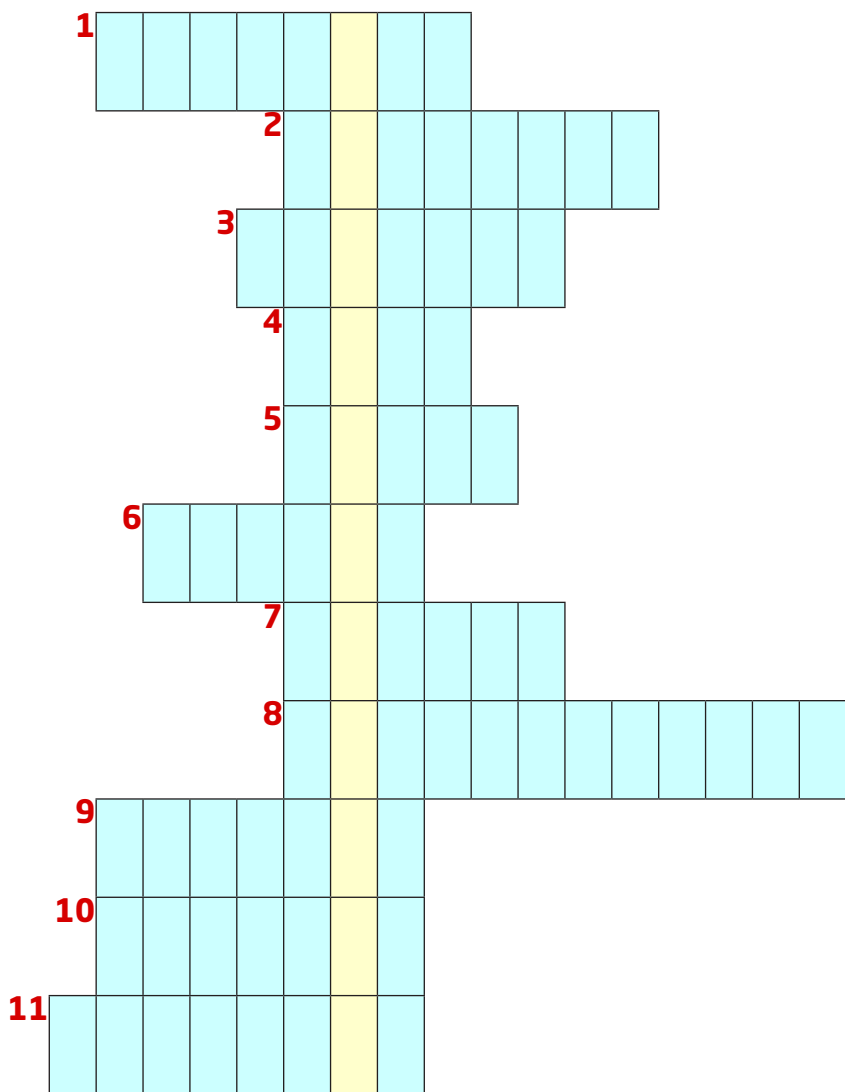
(кресворд про життя і творчість В. Івасюка)

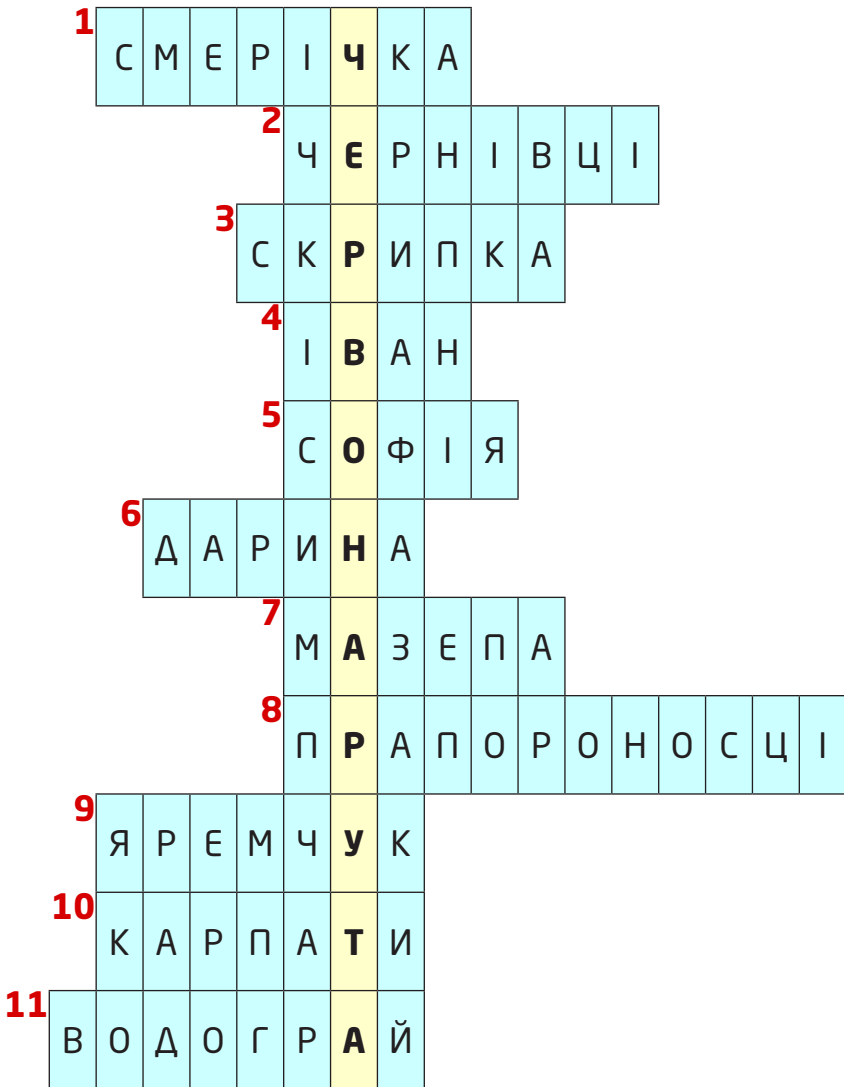
Заповни рядки по горизонталі та прочитай по вертикалі назву найвідомішої пісні Володимира Івасюка.

1. Легендарний український вокально-інструментальний ансамбль, який досяг свого зоряного естрадного олімпу завдяки пісням В. Івасюка.
2. Місто, в якому знаходиться Меморіальний музей В. Івасюка та Алея зірок, на якій увічнене ім'я композитора.
3. Музичний інструмент, на якому професійно грав В. Івасюк.
4. Ім'я дядька Володимира, який працював викладачем української мови в Канаді.
5. Ім'я найулюбленішої співачки композитора.
6. Назва рок-опери на історичну тематику, яку не встиг дописати митець, створивши лише лібрето.
7. Прізвище прекрасного педагога консерваторії, викладача Івасюка, яке належало і відомому українському гетьману.
8. Назва твору Олеся Гончара, до вистави за яким Івасюк написав музику.
9. Прізвище співака з Буковини, для якого Івасюк написав пісню «Дві скрипки» і який виконав пісню-реквієм «Пісня пам'яті», присвячену Володі Івасюку.
10. Улюблені гори композитора.
11. Назва пісні, у якій Івасюк освідчився в любові Карпатам, Природі, Косову, водоспаду Гуку.

Відповіді на кресворд:

1. Смерічка
2. Чернівці
3. Скрипка
4. Іван
5. Софія
6. Дарина
7. Мазепа
8. Прапорonoсці
9. Яремчук
10. Карпати
11. Водограй

ВОДОГРАЙ ТАЛАНТУ ВОЛОДИМИРА ІВАСЮКА

Інформаційний бібліографічний список
для організаторів дитячого читання
до 70-річчя від дня народження українського композитора
Володимира Михайловича Івасюка

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.
Укладач Л.В. Бацай.
Літературний редактор В.В. Зеленська.
Комп'ютерна верстка Н.В. Ярчак.
Підписано до друку 19.02.2019 р.
Зам. № 3. Тираж 75 прим.

Видавець та виготовлювач
НБУ для дітей
вул. Я. Корчака, 60, м. Київ, 03190
Тел./факс: 400-65-87, тел.: 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
mail: library@chl.kiev.ua

НБУ для дітей
вул. Баумана, 60, м. Київ, 03190
Тел./факс: 400-65-87, тел.: 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
mail: library@chl.kiev.ua